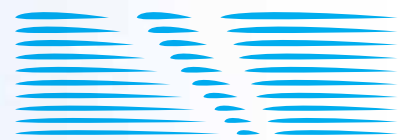

Годишњи извештај
о пословању
2010.

smatsa

Годишњи извештај
о пословању
2010.

Име организације:	Агенција за контролу летења Србије и Црне Горе д.о.о.
Седиште:	Трг Николе Пашића 10, 11000 Београд, Република Србија, п.ф. 640
Матични број:	17520407
ПИБ:	103170161
Телефонски број:	+381 11 3218 123
Факс:	+381 11 3240 456
Електронска пошта:	kl@smatsa.rs
Интернет адреса:	www.smatsa.rs

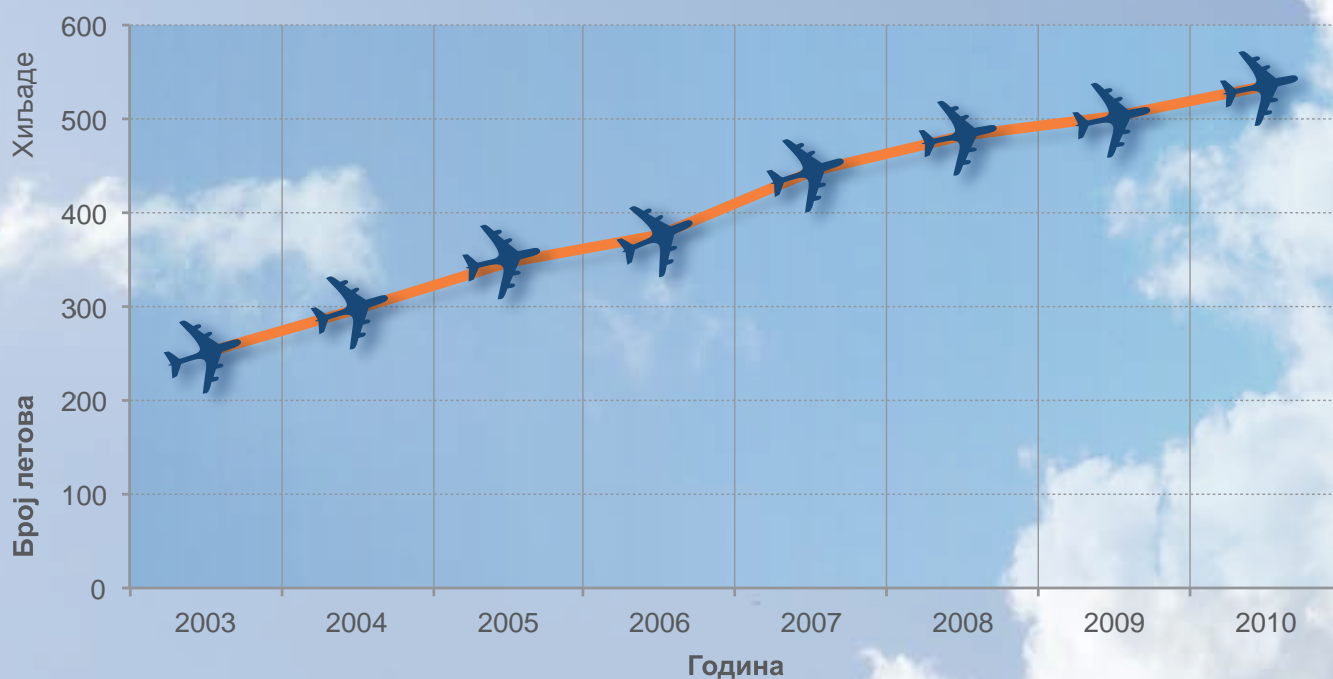
1.	ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ОРГАНИЗАЦИЈИ	2
2.	УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА	7
3.	ДОГАЂАЈИ КОЈИ СУ ОБЕЛЕЖИЛИ 2010. ГОДИНУ	8
4.	ПРОФИЛ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	19
	О нама	20
	Организациона структура	23
	Органи управљања	26
	Руководство	27
5.	ПРЕГЛЕД ДЕЛАТНОСТИ	29
	Управљање ваздушним саобраћајем	30
	Услуге комуникације, навигације и надзора	33
	Ваздухопловне метеоролошке услуге	35
	Услуге ваздухопловног информисања	36
	Калибража ЗРНС	39
	Безбедност	41
	Информационе технологије и заштита	42
	Управљање људским ресурсима	43
	Менаџмент квалитетом	45
	Изградња, пројектовање, реконструкција, санација, адаптација и техничко одржавање	46
	Консултације са корисницима услуга	48
	Друштвена одговорност КЛ д.о.о.	48
	Заштита животне средине	49
6.	ПРЕГЛЕД ОПЕРАТИВНИХ ПОКАЗАТЕЉА	51
	Ваздушни простор и аеродроми	52
	Подаци о саобраћају	54
	Рутна мрежа и капацитет ваздушног простора	58
	Рутне накнаде	58
7.	НАЈВАЖНИЈИ ПОКАЗАТЕЉИ УСПЕШНОСТИ	63
	Безбедносни показатељи	65
	Показатељи пружених услуга	69
	Показатељи ефикасности пословања	71
8.	РАЗВОЈ И ИНВЕСТИЦИЈЕ У 2010. ГОДИНИ	73
	FAMUS	74
	Остале значајне инвестиције	75
9.	ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ	77
	Биланс успеха	78
	Биланс стања	80
	Извештај о токовима готовине	82
	Напомене уз финансијске извештаје	84
10.	ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА	90
11.	ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА	92

у 000 РСД

	2008.	2009.	2010.
Укупна актива	8.438.364	11.835.243	16.200.733
Пословни приходи	5.149.936	5.557.256	7.072.781

Табела 1: Кратак преглед финансијских података

Слика 1: ЦОКЛ Београд – број летова у периоду од 2003. до 2010. године

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА

Када иза себе имамо годину каква је била 2010. - захтевну, напорну, у појединим данима и кризну, не могу а да не осетим задовољство кад кажем да је за Агенцију за контролу летења, пре свега, била веома успешна. Круна нашег успеха засијала је 27. октобра, када смо свечано отворили нову зграду Центра контроле летења у Београду.

Примили смо много честитки – за архитектонско решење, за функционалност простора прилагођеног струци, за системе заштите и за још много ствари које ову паметну зграду чине посебном. Успех смо постигли јер смо имали добру припрему, која је била дуга, темељна и студиозна.

Захваљујући томе, успели смо у намери да ову кућу саградимо од крова. Доказали смо да је нешто наизглед немогуће, у ствари реално и изводљиво. Навешћу и пример: у моменту када су техничка и оперативна сала биле потпуно завршене, опремљене и спремне за обуке, остали грађевински радови били су тек 60 одсто готови. И то што смо зграду од готово 10.000 квадрата завршили за само 18 месеци успело је захваљујући вери у себе, максималном ангажовању и одличној организацији.

Слободан сам да у успех убројим и суочавање са кризном ситуацијом која је пореметила ваздушни саобраћај у читавој Европи, када је дошло до ерупције исландског вулкана Eyjafjallajokull. Кроз ову кризу, на делу смо показали да наш систем добро функционише. Координацијом свих служби, кроз сарадњу са колегама из региона и целе Европе, спровели смо процедуре које су омогућиле минималну редукцију саобраћаја. Тако смо, без обзира на ову и на економску кризу која се наставила и током 2010. године, забележили пораст саобраћаја од 6,8 одсто. Запамтићемо и 21. август, када смо од оснивања Агенције за контролу летења имали највише летова у једном дану – 2.261, али и чињеницу да је чак 1.849 различитих авио-компанија у току прошле године користило наше услуге.

Поред повећања саобраћаја, проширили смо и своју делатност. После више од 40 година школовања контролора летења, од 23. септембра 2010. године у оквиру наше куће послује и школа за обуку пилота из Вршца, која ће се по добијању Сертификата о оспособљености за обучавање звати SMATSA ваздухопловна академија.

Убеђен сам у потенцијал ове школе са вишедеценијском традицијом. Верујем да ће сарадња, односно спајање два успешна центра за обуку - контролора летења и пилота, изнедрити много квалитетних кадрова који ће допринети развоју ваздухопловства у нашој земљи и у целој Европи.

А када говорим о квалитету, не могу да не споменем да смо прошле године добили два важна сертификата: Сертификат о усклађености са стандардом ISO 9001:2008 и Сертификат за пружање услуга у ваздушном саобраћају у складу са захтевима „Јединственог европског неба“ (Single European Sky). Имали смо још много малих победа: на међународном тендеру добили смо посао пружња услуге калибраже у Хрватској, која се на овај начин придружила Србији, Црној Гори, Мекедонији и Босни и Херцеговини; учврстили смо везе са колегама из региона потписивањем уговора о пословно-техничкој сарадњи са Словенијом и Албанијом; организовали смо и присуствовали великом броју међународних конференција; набавили смо EUROCAT-E симулатор, који оспособљава контролоре летења и остало оперативно особља за рад на систему EUROCAT-E DPS, као и симулатор система за говорну комуникацију.

Сумирајући ову годину, могу да кажем да смо добар део посла урадили, али нас још много тога очекује у години која следи. За кућу коју водим најважнији је онај који се односи на инсталацију опреме и пуштање система у оперативни рад, чиме ћемо завршити вишегодишњи процес модернизације. Заједно са својим тимом учинићу све да будемо подједнако поносни на још један велики успех.

Зато користим прилику да се захвалим својим запосленима за одговоран однос према послу и спремност да схвате величину и значај изазова који су тек пред нама, али и пословним партнерима који нас прате на даљем путу ка успеху.

ДОГАЂАЈИ КОЈИ СУ ОБЕЛЕЖИЛИ 2010. ГОДИНУ

МАРТ

Споразум о пословној сарадњи са KZPS

Сарадња са Контролом зрачног промета Словеније обухвата области пружања услуга калибраже и информационих технологија, CNS, безбедности, као и менаџмента квалитетом. Споразум се првенствено односи на међусобну сарадњу у области школовања и обуке ваздухопловног особља, као и на размену кадрова у извођењу наставног процеса.

АПРИЛ

Споразум о оперативно-техничкој сарадњи са АНТА

Споразумом са Албанском националном агенцијом за контролу летења створени су услови за излазак у сусрет европским иницијативама, формиран је оквир за унапређење међусобних односа и оперативно-техничку сарадњу у областима ATM, CNS, безбедности, школовања кадрова и пружања услуга калибраже.

Усаглашеност са захтевима „Јединственог европског неба“ (SES)

Сертификацијом од стране Директората за цивилно ваздухопловство, Агенција за контролу летења Србије и Црне Горе потврдила је да су услуге које пружа у складу са захтевима „Јединственог европског неба“ (Single European Sky – SES).

Сертификат се односи на услуге у ваздушном саобраћају (контрола летења, информисање ваздухоплова у лету и узбуњивање), услуге комуникације, навигације и надзора, услуге ваздухопловног информисања и ваздухопловне метеоролошке услуге.

Састанак CANSO Quality Management Workgroup (QMWG 4)

Четврти по реду састанак CANSO Quality Management Workgroup (QMWG), одржан у Београду, окупио је 30 директора и менаџера за квалитет из скоро свих европских ANSP, чланица CANSO, и FAA из Египта.

Слика 3: Учесници састанка CANSO Quality Management Workgroup у Београду

Набавка симулатора EUROCAT-E

Потписан је Уговор за набавку и инсталацију симулатора EUROCAT-E са пратећим услугама и припадајућим резервним деловима. Симулатор је најкомплекснији део система који се набавља у оквиру пројекта FAMUS и служиће за оспособљавање контролора летења и осталог оперативног особља.

МАЈ

ATM Security Methods Workshop

Радионица о методама безбедности у авијацији – ATM Security Methods Workshop одржана је у оквиру техничке подршке за имплементацију ЕСАА споразума. Први пут је коришћен метод тзв. out-door рада, на отвореном, на Ади Циганлији.

По мишљењу организатора, Energomash International Ltd. из Израела, 19 учесника радионице је показало висок ниво позитивне енергије, мотивације, комуникације и сарадње, односно схватања важности синергије и могућности примене наученог.

Слика 4: Радионица “ATM Security Methods”

Награда „Београдски победник“

Стручни жири Привредне коморе Београда препознао је резултате пословања којима Агенција за контролу летења утиче на јачање угледа Србије у свету и наградио је признањем „Београдски победник“.

Слика 5: Уручење признања „Београдски победник“ - Бранислава Чулајевић, директорка АТМ

Сертификација ISO 9001:2008

Београдска канцеларија сертификационе куће “Societe Generale de Surveillance” (SGS) извршила је екстерну проверу успостављеног система менаџмента квалитетом, после чега је централа SGS-а у Цириху, у јуну 2010. године, издала Сертификат ISO 9001:2008.

Набавка симулатора система за говорну комуникацију са пратећим услугама

Потписан је Уговор за набавку и инсталацију симулатора система за говорну комуникацију са пратећим услугама, у циљу оспособљавања контролора летења и другог оперативног особља.

СЕПТЕМБАР

Пилотска академија у Вршцу у саставу КЛ д.о.о.

Уговором о поравнању, потписаним са авио-компанијом JAT Airways, Агенција за контролу летења је преузела Пилотску академију у Вршцу, у циљу унапређења квалитета обуке пилота и контролора и стварања услова за школовање ваздухопловног кадра из региона и Европе.

ОКТОБАР

Европска конференција о безбедности управљања ваздушним саобраћајем

Агенција за контролу летења била је домаћин Европске конференције о безбедности управљања ваздушним саобраћајем, коју је EUROCONTROL организовао у Београду. На конференцији су наглашени различити аспекти безбедности у ваздухопловству из перспективе топ менаџмента. Конференцији су присуствовали генерални директори пружалаца услуга у ваздушној пловидби из 12 европских земаља, генерални директор EUROCONTROL David McMillan и извршни директор за безбедност FAA Joseph Teixeira.

Отварање нове зграде Центра контроле летења

Мирко Цветковић, председник Владе Републике Србије и Никола Станков, председник Управног одбора Агенције за контролу летења Србије и Црне Горе, отворили су 27. октобра нови Центар контроле летења у Београду. Свечаном отварању присуствовао је и Борис Тадић, председник Републике Србије, високи државни званичници Републике Србије и државе Црне Горе, као и више од 20 директора контрола летења из целе Европе.

Изградња овог комплексног објекта површине 9.500 квадрата, уместо планираних 24 месеца, додатним ангажовањем инвеститора – КЛ д.о.о. и извођача кога чини конзорцијум четири домаће компаније, завршена је за само 18 месеци у оквиру предвиђеног буџета (започета је у мају 2009. године, а завршена 11. октобра 2010. године). У пројекту је учествовало укупно 38 фирми са преко 2.900 запослених. Зграда спада у класу еколошких, тј. „паметних зграда“ јер поседује неопходну инсталацију која управља енергијом у зависности од потреба.

Слика 9: Нова зграда Центра контроле летења

Оперативна сала

Оперативна сала, јединствене површине 750 м², распона 22.6 м, дужине 33.0 м и променљиве висине плафона од 6 до 7 метара, нема стубове, већ представља јединствен простор без визуелних препрека. Конструкција је изведена у складу са прописима за пројектовање и изградњу инжењерских објеката у сеизмичким подручјима, увећана коефицијентима сигурности који се прописују за објекте од највишег значаја. Сала је изолована од спољашње и унутрашње буке, а систем климатизације обезбеђује вентилацију, ваздушно грејање и хлађење простора. Укупна запремина ваздуха у сали може да се измени за 10 минута, а температура просторије се одржава у границама $\pm 1^{\circ}\text{C}$. У дуплом поду оперативне сале, као и у техничкој сали, у циљу повећања безбедности од пожара и његовог ефикаснијег гашења, предвиђен је систем стабилне аутоматске инсталације за гашење пожара. Реч је о еколошки чистом средству, које је у стању да угаси пожар у року мањем од 10 секунди.

Радни простор је организован у 22 сектора, у којима ће истовремено моћи да ради до 50 контролора који ће бити у могућности да прихвате и до 4.000 авиона дневно.

Слика 10: Оперативна сала у згради Центра контроле летења

НОВЕМБАР

Прва калибража ЗРНС у Хрватској

Одељење за калибражу је у новембру завршило прву калибражу земаљских радио-навигационих средстава на територији Републике Хрватске, у склопу које су урађени аеродроми у Загребу, Ријеци, Пули, Задру, Осијеку, Сплиту, Брачу и Дубровнику. Услугу калибраже Агенција за контролу летења је добила на међународном тендеру. .

ПРОФИЛ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

О НАМА

Основна делатност Агенције за контролу летења Србије и Црне Горе д.о.о. (у даљем тексту КП д.о.о.) представља пружање услуга у ваздушној пловидби на безбедан, редован и ефикасан начин у ваздушним просторима и на аеродромима Републике Србије и државе Црне Горе, ваздушном простору изнад дела Јадранског мора и изван територијалних вода држава оснивача.

Поменута делатност се односи на:

- ♦ **Управљање ваздушним саобраћајем - ATM (Air Traffic Management)**
- ♦ **Комуникацију, навигацију и надзор - CNS (Communication, Navigation and Surveillance)**
- ♦ **Ваздухопловно информисање - AIS (Aeronautical Information Services)**
- ♦ **Ваздухопловну метеорологију - MET (Aeronautical Meteorological Services)**

КП д.о.о. пружа услуге у ваздушном саобраћају и у ваздушном простору других држава које су КП д.о.о. повериле послове пружања услуга на основу међународних уговора.

Осим услуга у ваздушној пловидби, КП д.о.о. пружа и следеће услуге:

- ♦ **Калибража ЗРНС из ваздуха**
- ♦ **Обука особља пружалаца услуга у ваздушној пловидби**
- ♦ **Израда навигационих поступака и процедура**
- ♦ **Израда ваздухопловних карата**

Оснивачи КП д.о.о. су владе Републике Србије и државе Црне Горе. Као пружалац услуга у ваздушној пловидби, КП д.о.о. је независна од регулаторних органа, али своја интерна акта доноси у складу са актуелном законском регулативом Републике Србије и државе Црне Горе.

Слика 11: Шематски приказ - Везе са државним институцијама

Захваљујући константним улагањима у компетентност својих запослених и праћењу техничко-технолошког развоја, КП д.о.о. послује у складу са препорученом светском праксом и према правилима Европске уније. КП д.о.о. прати активности најзначајнијих ваздухопловних организација у којима на најбољи начин репрезентује Републику Србију и државу Црну Гору:

Међународна организација за цивилно ваздухопловство (ICAO)

Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе (EUROCONTROL)

Европска конференција за цивилно ваздухопловство (ECAC)

Централна служба за наплату рутних накнада (CRCO)

Међународно удружење авио-превозилаца (IATA)

Међународно удружење пружалаца услуга у ваздушној пловидби (CANSO)

Наша мисија је пружање квалитетних услуга у ваздушној пловидби, ради одржавања и унапређења безбедног, редовног, експедитивног и ефикасног одвијања ваздушног саобраћаја, услуга обуке ATS, CNS, MET и AIS особља и услуга калибраже ЗРНС из ваздуха, у FIR/ UIR Београд и у ваздушним просторима других држава на основу међународних уговора. Заједно са нашим регионалним и паневропским пословним и институционалним партнерима радимо на успостављању “Јединственог европског неба” (Single European Sky - SES) и изградњи регионалних функционалних блокова ваздушног простора (Functional Airspace Blocks - FAB)

Мисија

Визија

Наша визија је да будемо водећи пружалац услуга у ваздушној пловидби у региону, као и преферирани партнер међу нашим корисницима и другим пословним сарадницима.

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Организациона структура КЛ д.о.о., као једна од одредница које дефинишу ефикасност пословања и будућег развоја, а подразумева адекватну расподелу расположивих људских и материјалних ресурса, условљена је врстом делатности и у потпуности усмерена ка захтевима корисника услуга у ваздушној пловидби.

Оваква структура функционише у матричном облику, што омогућава лако повезивање унутрашњих организационих јединица у циљу постизања максималних радних резултата и захтеваних безбедносних и квалитативних циљева.

Организационе јединице КЛ д.о.о. су, према улогама, подељене на:

- развојне,
- оперативне,
- организационе јединице подршке.

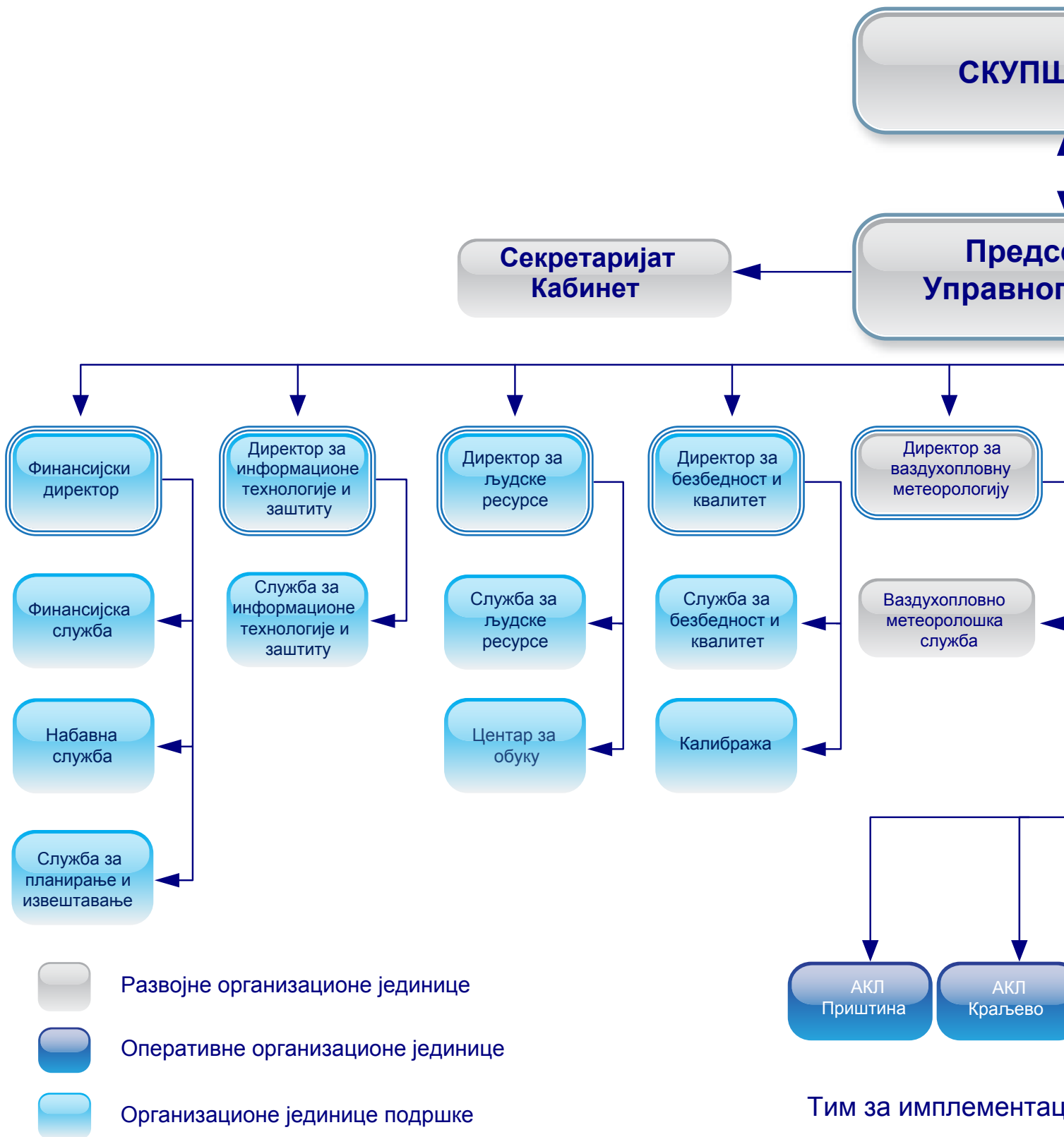
Унапређењу организационе структуре и њеном функционисању доприносе Комитет за безбедност ваздушног саобраћаја, Комитет за квалитет, Комитет за заштиту, као и пројектни тимови и тимови за имплементацију пројеката, који се правовремено формирају у циљу ефикаснијег пословања и побољшања продуктивности.

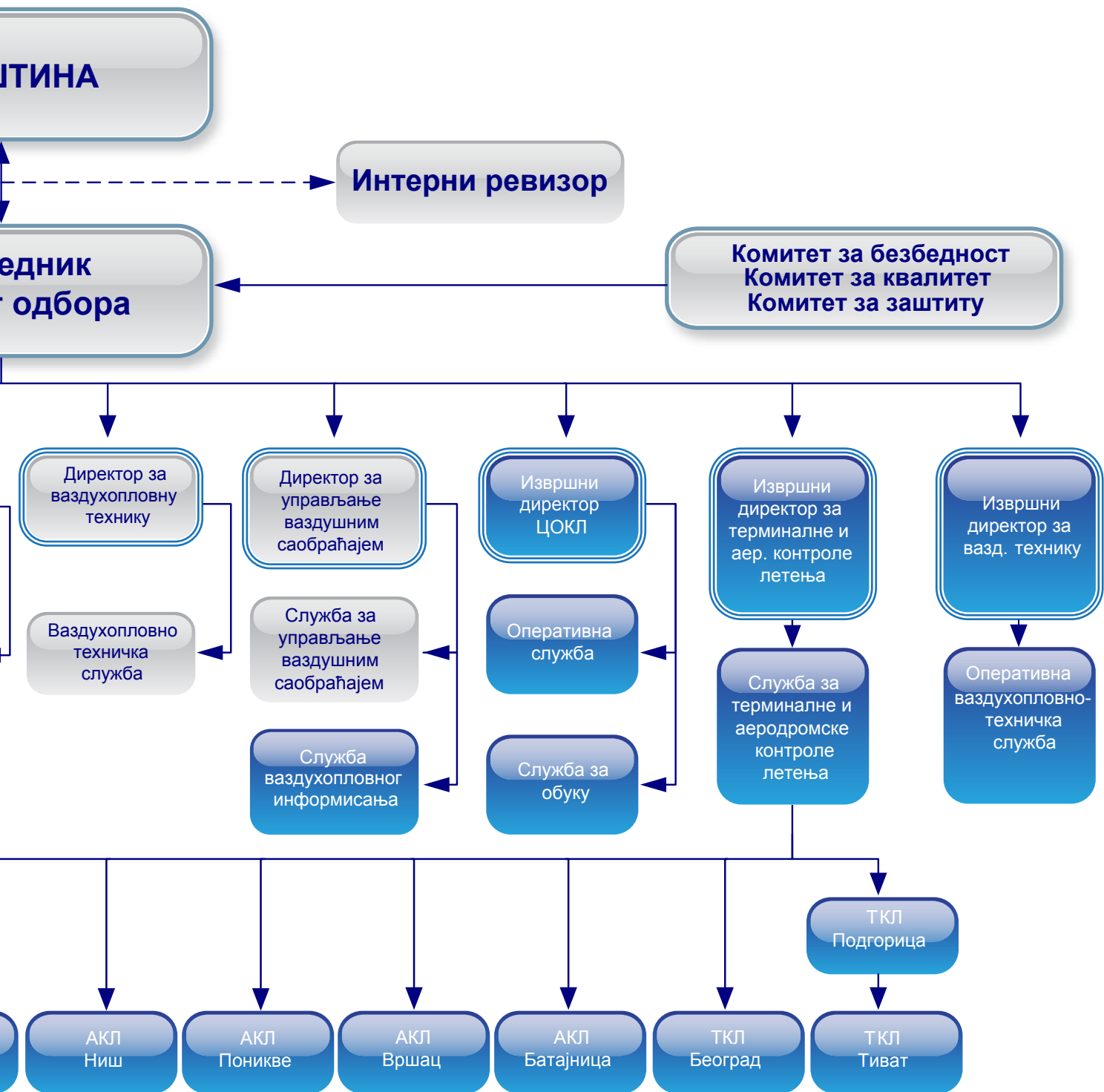
У септембру 2010. године, КЛ д.о.о. је од JAT Airways преузела Пилотску академију у Вршцу, након чега је у оквиру Центра за обуку КЛ д.о.о. формирано одељење које ће наставити са пружањем услуга школовања пилота и особља које одржава ваздухоплове. На овај начин је унапређена и проширена организациона структура КЛ д.о.о., а истовремено и делокруг рада Центра за обуку. Даљим улагањем у средства за извођење наставе, инфраструктуру, као и наставни кадар, повећаће се квалитет пружених услуга и конкурентност на домаћем и иностраном тржишту.

Формирано је одељење које ће наставити са пружањем услуга школовања пилота и особља које одржава ваздухоплове. На овај начин је унапређена и проширена организациона структура КЛ д.о.о., а истовремено и делокруг рада Центра за обуку. Даљим улагањем у средства за извођење наставе, инфраструктуру, као и наставни кадар, повећаће се квалитет пружених услуга и конкурентност на домаћем и иностраном тржишту.

- Одржавање SES сертификата
- Достижање највишег могућег нивоа безбедности ваздушне пловидбе
- Повећавање капацитета ваздушног саобраћаја
- Постизање високог нивоа ефикасности у пословању
- Пун допринос очувању и заштити природне средине
- Примена QMS у складу са захтевима ISO 9001:2008
- Усклађивање пословања са ESSIP и SES регулативама у свим сегментима пружања услуга
- Развој и управљање људским ресурсима

Стратешки циљеви

ију пројекта

Слика 13: Шема организационе структуре КЈ д.о.о.

ОРГАНИ УПРАВЉАЊА

Скупштина и Управни одбор представљају органе управљања КЛ д.о.о.

Скупштина се састоји од пет чланова. Чланови Скупштине су представници држава оснивача из министарстава надлежних за послове саобраћаја, финансија, као и других органа, служби и стручних организација. Председник Скупштине КЛ д.о.о. је господин Милутин Мркоњић, министар за инфраструктуру у Влади Републике Србије.

Управни одбор се састоји од седам чланова, које бира и опозива Скупштина. Пет чланова Управног одбора се бира на предлог Владе Републике Србије, а два на предлог Владе Црне Горе. Председник Управног одбора КЛ д.о.о. је господин Никола Станков, а заменик председника Управног одбора је господин Лазо Максимовић.

ПРЕГЛЕД ДЕЛАТНОСТИ

УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

Развојни послови Управљања ваздушним саобраћајем обухватају следеће области:

- управљање ваздушним простором, укључујући израду навигационих поступака (PANS-OPS),
- технологију рада оперативних јединица контроле летења – израду оперативних концепата, процедура за рад и инструкција и
- управљање протоком и капацитетом ваздушног саобраћаја, са планско-стратешке перспективе.

У склопу Управљања ваздушним саобраћајем обављају се и послови контроле, заштите и алокације ваздушног простора – цивилно-војна координација на пре-тактичком и тактичком нивоу.

Служба за АТМ је током 2010. године конципирала стратешке документе: Оперативни концепт 2011+ (Operational Concept Document – OCD), који представља визију одрживог развоја и унапређења компоненти АТМ система КЛ д.о.о. у складу са трендом пораста саобраћаја и очекивањима корисника, као и Концепт оперативног рада 2011+ (Concept of Operations – ConOps 2011+), којим су дефинисане улоге и одговорности непосредних учесника у пружању услуга у ваздушном саобраћају.

У оквиру пројекта FAMUS, експерти из АТМ су учествовали на обукама за рад на системима чија се имплементација спроводи, као и пријемима појединих система у фабрици (FAT – Factory Acceptance Test) и на локацији (SAT – Site Acceptance Test). Поред поменутог, одржани су бројни састанци са испоручиоцем система у циљу дефинисања детаља у вези са коначном конфигурацијом и дизајном, као и за прилагођавање система карактеристикама ваздушног простора у надлежности КЛ д.о.о. и специфичностима технологије рада. У складу са сазнањима стеченим кроз спроведене активности у оквиру Пројекта FAMUS, са произвођачем система је усаглашен План транзиције са дефинисаним предусловима који би требало да омогуће безбедан и несметан прелазак са старих на нове АТМ системе.

Током 2010. године започети су послови на формирању заједничког Центра контроле летења (АТСС), у смислу обједињавања послова Центра обласне контроле летења Београд и Прилазне контроле летења Београд у један центар.

Руководиоци из области Управљања ваздушним саобраћајем су били носиоци пројекта усаглашавања пружања услуга у ваздушној пловидби са захтевима регулативе „Јединственог европског неба“ (SES сертификација), у оквиру кога је остварена тесна сарадња са Директоратом цивилног ваздухопловства Републике Србије и Агенцијом за цивилно ваздухопловство Црне Горе. Пројекат је успешно завршен.

По природи посла, Управљање ваздушним саобраћајем, као и израда навигационих поступака, у тесној су вези са системом менаџмента квалитетом. Руководиоци и АТМ експерти су током 2010. године активно учествовали у активностима за стицање сертификата о усаглашености успостављеног система менаџмента квалитетом КП д.о.о. са захтевима ISO 9001:2008 стандарда.

Руководиоци и експерти АТМ су имали блиску сарадњу и пружали асистенцију Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије и Агенцији за цивилно

ваздухопловство Црне Горе приликом ICAO провера степена усаглашености Републике Србије и Црне Горе са стандардима и препорученом праксом ICAO USOAP (Universal Safety Oversight Audit Programme).

Сарадња са ваздухопловним властима је остварена кроз припрему и израду предлога Закона о ваздушном саобраћају Републике Србије, који је ступио на снагу 20. октобра 2010. године, и током израде низа предлога подзаконских прописа из домена ваздушне пловидбе.

Руководиоци и експерти АТМ су учествовали у припреми и изради предлога споразума о оперативно-техничкој сарадњи са суседним пружаоцима услуга у ваздушној пловидби – ANTA, BULATSA и Hungarocontrol. У сарадњи са Eurocontrol и осталим учесницима, израђен је финални извештај са BHRTS2 (Bosnia and Herzegovina real time simulation) симулације.

У оквиру текућих послова, Служба за АТМ обавља редовну координацију са суседним ANS провајдерима и остварује сарадњу са ANS провајдерима и ваздухопловним организацијама на регионалном и на европском нивоу. Представници КП д.о.о. су током 2010. године активно учествовали на више међународних и регионалних састанака, међу којима су:

- 69, 70. и 71. састанак Подгрупе за развој рутне мреже (RNDSG) и 10. и 11. Регионални састанак Југоисточне Европе.

Из домена навигационих поступака, током 2010. године су обављане следеће редовне активности:

- израда сагласности за навигационе поступке на VFR аеродромима Панчево, Никшић/Капино Поље, Подгорица/Ћемовско Поље и Беране/Долац,
- израда привремених поступака за стандардне инструменталне одласке за аеродроме Подгорица и Тиват, због одржавања светског првенства у падобранству на аеродрому Никшић/Капино Поље,
- измена навигационих поступака за аеродроме Београд, Подгорица и Тиват,
- ревизија и провера ваздухопловног садржаја на свим публикованим ваздухопловним картама за аеродроме у Србији и Црној Гори, ажурираних услед промене магнетне деклинације,
- анализа извештаја провере рада новопостављених DME уређаја POD, NIS, VAL, TPL, KRV, VLC, TIV, SMI и њиховог утицаја на публиковане навигационе поступке,
- припрема и израда документације из области почетних безбедносних процена.

Поред редовних активности из домена навигационих поступака, специјалисти за израду ваздухопловних процедура и поступака су током 2010. године били активно ангажовани у низу развојних активности и осталих делатности КЛ д.о.о:

- анализа стања маневарских површина и објеката на локацији аеродрома Вршац и израда предлога будућег развоја аеродрома,
- учешће у изради тендерске документације на међународним тендерима за израду поступака и калибражу навигационих уређаја и проверу поступака из ваздуха,
- израда Плана увођења просторне навигације у Републици Србији и
- припрема радних материјала, у домену ваздушног саобраћаја, за учешће на састанцима преговарачког тима за КиМ.

УСЛУГЕ КОМУНИКАЦИЈЕ, НАВИГАЦИЈЕ И НАДЗОРА

Ваздухопловно-техничка служба и оперативна ваздухопловно-техничка служба су у 2010. години активно учествовале у процесу сертификације ANSP провајдера од стране ДЦВ, као и у процесу стандардизације и добијања ISO 9001 сертификата, при чему је израђен велики број процедура, упутстава за рад и безбедносних процена.

У оквиру пројекта FAMUS спроведене су обуке техничког особља од стране произвођача система, као и приједи различитих система у фабрици и на локацији (FAT и SAT).

У оквиру комуникација, навигације и надзора, следеће активности и пројекти су извршени у току 2010. године:

Комуникације

■ У периоду од јануара до марта спроведена је обука код произвођача Alcatel - Lucent за оптичке мултиплексере, радио-релејне линкове и мултиплексну опрему, након чега је извршен и фабрички пријем и инсталација. Тестирана је комплетна нова радио-релејна мрежа (укупно 7 радио-релејних линкова), као и сви оптички мултиплексери (8 OMSN уређаја).

■ У оквиру пројекта FAMUS одржана је обука код произвођача и фабрички пријем следећих система:

- система за дистрибуцију тачног времена (TRS),
- система за говорну комуникацију (VCS),
- дигиталног система за снимање и репродукцију говорне комуникације (DVRPS) и
- система за комутацију AFTN/AMHS порука у ваздухопловној телекомуникационој мрежи.

Након обуке и пријема, извршена је инсталација система у нову зграду Центра контроле летења и спроведено је тестирање система на локацији.

■ Потписан је уговор са компанијом SiATM из Шведске о набавци опреме за дистрибуцију OLDI порука. Током године, ова опрема је инсталирана у нову зграду Центра контроле летења.

■ На локацијама АКЛ Тиват, АКЛ Батајница и Вишеград завршена је инсталација и тестирање VHF/UHF радио система. Крајем марта је извршен фабрички пријем VHF/UHF радио уређаја за локације АКЛ Батајница, АКЛ Краљево, Вишеград и Свети Илија.

■ Набављен је и инсталиран VCS симулатор компаније Frequentis и одржана је обука техничког особља за његово одржавање и конфигуравање. У октобру је завршено тестирање и пријем симулатора на локацији (Центар контроле летења).

■ У оквиру пројекта повезивања локација на независну оптичку инфраструктуру предузећа Телеком Србија а.д., у октобру 2010. године телекомуникациона мрежа КЛ д.о.о. је проширена увођењем редувантног преносног пута до локације радарске станице Кошевац.

Навигација

■ Са фирмом Northrop Grumman Park Air Systems потписан је уговор за набавку и инсталацију система за инструментално слетање (ILS) и уређаја за мерење растојања (DME). У периоду од октобра до децембра инсталирани су нови DME, као замена старих колоцираних са VOR у Ваљево, Тополи, Сремској Митровици, Нишу, Блацу, Краљево, Подгорици, као и DME колоцираног са LOC у Тивту.

■ Одржана је обука и фабрички пријем опреме за надоградњу система MIDAS IV у фабрици VAISALA OYJ у Хелсинкију, а монтажа нових сензора извршена је на аеродрому „Никола Тесла“ у Београду, након чега је опрема стављена у пробни рад.

■ Током јуна и јула извршена је монтажа силометара и трансисометара на аеродрому Батајница. У октобру је извршено пресељење кабинета са опремом за прикупљање и обраду метео података у нову техничку салу торња на аеродрому Батајница.

Надзор

■ Током фебруара је спроведена обука техничког особља у фабрици код произвођача Comsoft, за системе ARTAS, RMCDE, ADR и RRR, а фабрички пријем је успешно обављен током месеца марта. Обука техничког особља код произвођача Thales за систем Eurocat-E је одржана у априлу и јуну, а након тога и фабрички пријем система за Eurocat-E код произвођача система Thales. Инсталација система у новој згради Центра контроле летења, згради торња Београд и згради торња Подгорица је изведена у периоду од јуна до новембра.

■ У марту 2010. године је потписан уговор са компанијом Thales за набавку и инсталацију Eurocat-E симулатора, након тога је извршена инсталација и одржане су обуке техничког особља за одржавање система.

■ У оквиру редовних активности превентивног и корективног одржавања, у току 2010. године је извршена репарација и замена неисправних мотора обртног механизма антенског система на РС Кошевац.

■ У априлу су набављени дистрибутори радарских података за потребе прослеђивања података са радарских станица (data и weather) ка новој згради Центра контроле летења.

■ Радари РС Кошевац и РС Ковиона су конфигурисани и пуштени у Mode S режим рада.

■ Уз присуство два представника произвођача фирме Comsoft, у децембру је извршена привремена инсталација (на период од 6 месеци) ADS-B пријемника у новој згради Центра контроле летења.

ВАЗДУХОПЛОВНЕ МЕТЕОРОЛОШКЕ УСЛУГЕ

КЛ д.о.о. пружа ваздухопловне метеоролошке услуге у складу са ICAO Аппех 3, са циљем да допринесе безбедном, редовном и ефикасном одвијању ваздушног саобраћаја.

Ваздухопловна метеоролошка служба обезбеђује имплементацију захтева који проистичу из успостављене међународне и националне регулативе и одговарајућих споразума са корисницима, обезбеђујући да системи и опрема буду у складу са савременим технолошким напретком.

Представници Ваздухопловне метеоролошке службе су у 2010. години активно учествовали у међународним и националним активностима које су имале за циљ унапређење ваздухопловних метеоролошких услуга и, на тај начин, директно допринели развоју одговарајуће регулативе и нове технологије која се примењује у пружању ваздухопловних метеоролошких услуга.

У току 2010. године је набављена опрема за надоградњу система MIDAS IV VAISALA и добијена је дозвола за њено коришћење (опрема ће бити пуштена у рад по пресељењу техничке сале у нову

зграду Центра контроле летења). Такође је извршена набавка и имплементација нове верзије софтверског пакета „MESSIR NET“, којим је у свим оперативним организационим јединицама омогућена израда документације за лет и архивирање издатих документација за лет у складу са законском обавезом.

Представници КЛ д.о.о. су током 2010. године учествовали на следећим скуповима и састанцима:

- Семинар о МЕТ услугама за летове на малим висинама у региону EUR/NAT и састанак Пројектног тима за летове на малим висинама. Семинар и састанак су одржани у Берлину од 23. до 25. марта 2010. године.
- Радионица „МЕТ подршка АТМ“, која је одржана у организацији Eurocontrol од 18. до 20. маја 2010. године у Бриселу.
- Други састанак оперативне групе за вулкански пепео (Second Meeting of the Volcanic Ash Task Force - VATF/2). Састанак је одржан од 8. до 10. јуна 2010. године у Паризу.
- Редовни годишњи састанак Метеоролошке групе (METG), која у оквиру Европске групе за планирање ваздушног саобраћаја (EANPG) прати стање и координира увођење у рад свих система у области ваздухопловне метеорологије у региону Европе. Састанак је одржан у канцеларији ICAO за Европу и северни Атлантук, у Паризу, од 6. до 10. септембра 2010. године.

УСЛУГЕ ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА

КЛД.о.о. пружа услуге ваздухопловног информисања за Србију и за Црну Гору, у складу са ИCAО стандардима и препорученом праксом, у циљу безбедне, редовне и ефикасне ваздушне пловидбе. AIS је у 2010. години спровео анализу усаглашености начина рада са уредбом Европске комисије о захтевима за квалитет ваздухопловних података и ваздухопловних информација за „Јединствено европско небо“ (ЕС 73/2010, усвојена у јануару 2010. године). Ова уредба уводи значајне промене у систем ваздухопловног информисања. Током анализе, AIS је препознао користи које могу проистећи из примене ових захтева и дао препоруке за измену поступака пружања услуга.

У међувремену, систем менаџмента квалитетом је више пута провераван. Најважније провере којима је потврђена усклађеност система са међународним стандардима и препорученом праксом су:

- SES сертификациона провера од стране ДЦВ (април 2010),
- више интерних провера спроведених од стране Одељења за квалитет током припрема за сертификацију система менаџмента квалитетом (пролеће 2010),
- сертификациона провера усклађености са захтевима ISO 9001 – SGS (мај 2010) и
- интерна провера спроведена од стране тима за интерне провере (новембар 2010).

Употребом потпуно нове технологије – FrameAPS, тј. апликације засноване на систему Европске базе AIS података (EAD), у децембру 2010. године, AIS је објавио први амандман на Зборник ваздухопловних информација (AIRAC AIP AMDT 3/10). Главне предности апликације FrameAPS и основна унапређења у односу на примену „Word“ апликације

су смањење ручног уноса критичних и битних ваздухопловних података (линковање са SDO базом података), заштићен приступ фајловима у раду и верзионисање фајлова.

Настављено је развијање платформе SharePoint, тако да се на њој сада налази већи број основних процеса и библиотека које су неопходне за рад службе. Приликом израде докумената од септембра 2009. и априла 2010. године описане су процедуре које су се у том моменту ослањале на SharePoint. Од тада, на SharePoint је прешла и израда ваздухопловних публикација (AIP, MIL AIP и VFR AIP). Такође, SharePoint је унапређен Wiki странама (врста базе знања AIS), библиотеком „Дописи“ (библиотека у тест фази намењена чувању дописа у електронском, pdf, формату) и алатом за менаџмент променама - AIScmt® (у тест фази).

AIS је успешно представио активности које је предузео у циљу примене Уредбе Европске комисије о квалитету ваздухопловних података у Србији и Црној Гори на састанку посвећеном Уредби за „Јединствено европско небо“ (EC 73/2010), који је одржан 7. и 8. јуна 2010. године у Бриселу, у заједничкој организацији EUROCONTROL и Европске комисије. Презентација КП д.о.о. је оцењена одличном оценом и признат је допринос AIS од стране EUROCONTROL, других AISP, AIS ваздухопловних власти и FAA. Скупу је присуствовало преко 130 представника држава чланица EUROCONTROL, ваздухопловних власти, извора података, ANSP/AISP, FAA, као и произвођача софтвера.

Слика 14: Авион за калибражу ЗРНС - Hawker Beechcraft King Air 350

КАЛИБРАЖА ЗРНС

Одељење за калибражу је оспособљено да врши калибражу земаљских радио-навигационих средстава (ЗРНС) из ваздуха и проверу летних процедура за сопствене потребе и за потребе контрола летења земаља у окружењу. Провера и калибража уређаја врше се у складу са захтевима и препорукама који су дати у документима ICAO Annex 10, Annex 14 и ICAO Doc 8071.

Током 2010. године, а након набавке новог авиона Beechcraft King Air 350, Одељење за калибражу је било ангажовано у реализацији следећих активности:

- сертификација Одељења за калибражу за пружање услуга из ваздуха (калибража ЗРНС),
- сертификација организације за обезбеђивање континуиране пловидбености и организације за одржавање авиона, у оквиру Одељења за калибражу,
- сертификација Одељења за калибражу за усвајање стандарда квалитета ISO 9001:2008,
- израда предлога правилника о калибражи ЗРНС, који је усвојен од стране надлежног министарства,
- калибража на основу обновљеног уговора са

Федералном дирекцијом за цивилно ваздухопловство БиХ о вршењу услуга калибраже ЗРНС, на период од годину дана, на аеродромима Сарајево, Мостар и Тузла,

- калибража на основу важећег уговора са Републичком дирекцијом за цивилну ваздушну пловидбу Републике Српске о вршењу услуга калибраже ЗРНС на аеродрому Бања Лука,

- калибража на основу важећег уговора са Агенцијом за цивилно ваздухопловство Републике Македоније о вршењу услуга калибраже ЗРНС на аеродромима Скопље и Охрид,

- калибража VHF/UHF опреме на основу уговора са Дирекцијом за цивилно ваздухопловство БиХ,

- калибража на основу закљученог уговора са Хрватском контролом зрачне пловидбе о вршењу услуга калибраже ЗРНС на аеродромима Загреб, Ријека, Пула, Задар, Осиек, Сплит, Брач и Дубровник,

- редовне и ванредне калибраже ЗРНС за сопствене потребе на аеродромима Београд, Батајница, Краљево, Вршац, Ниш, Подгорица и Тиват,

- припрема понуде за калибражу ЗРНС на аеродрому Будимпешта.

ICEY/L R
08 366/10
ONDO

119

RIEY

FAE211/M N
LAD 237
RWAD

FELOV

AUI315/M R
LAD 301/4
VADIA

SOP1120/M NN
053A4220/M
LYBE

0EFBH/L N
113AT147/M
LYTV

THV1942/M R
JAT663/M R
025A4088/M
LYBE

TERE

DLH3350/M R
SPD 483/10
ETIDA

THE 2000 W
300 000/10
TAD

YUD661/M R
SPD 483/10
RADI
NHI

NEVRA

WFL

INRES

10000

HERO

WONER

SUPRY

WVH

EMVF

THE 2000 W
300 000/10
TAD

БЕЗБЕДНОСТ

Пројекат модернизације – FAMUS је у 2010. години ангажовао све ресурсе КП д.о.о. Константан безбедносни изазов је представљао инсталирање уређаја и система уз перманентну обуку свих запослених на извршним пословима, са истовременим повећањем ангажовања на пружању услуга услед пораста саобраћаја.

Резултати безбедносних процена функционалних система, као што су DPS, VCS, AFTN/AMHS, DVRPS и TRS, пружили су уверење да ће безбедност пружања услуга на новим системима бити подигнута на виши ниво. Безбедносна процена ризика је спроведена и за све новоинсталиране DME уређаје, дистрибуторе OLDI порука и надограђен систем MIDAS IV на Аеродрому „Никола Тесла“ у Београду.

Током 2010. године, Служба за безбедност и квалитет је реализовала следеће активности:

- На основу годишњег плана, спроведено је 15 безбедносно-контролних прегледа у свим оперативним јединицама. Уочене неправилности и проблеми у раду су отклоњени или је процес отклањања започет заједно са одговарајућим службама.
- Специјалисти одељења за безбедност су пружили помоћ у раду током надзора над испуњеношћу захтева за пружање услуга у ваздушној пловидби у Црној Гори.
- Свеобухватна процена безбедносне зрелости КП д.о.о. ће бити дата у односу на попуњени упитник и телефонски разговор за програм „Overview of ICAO EUR Region ANSPs 2010 ATM Safety Framework Maturity“. Очекивања су да ће се прошлогодишњи проценат (93.4 %) одржати или повећати.
- Израђен је програм обуке за вршење безбедносних процена и пружена је неопходна помоћ у раду на безбедносним проценама.
- Настављен је перманентан и континуиран рад на остваривању LSSIP циљева. Формирање AST (Airport Safety Team) на Аеродрому „Никола Тесла“ је у завршној фази.
- Задржан је прихватљив ниво безбедности, што приказују и индикатори који су представљени у поглављу „Безбедносни показатељи“.

ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ЗАШТИТА

Рад Службе за информационе технологије и заштиту се током 2010. године одвијао у складу са постављеним циљевима и задацима. Главни задаци су подразумевали одржавање ITS инфраструктуре и подршку постојећим пословним процесима у погледу њихове доступности, поузданости и заштите. Такође, уложен је значајан напор да сви сервиси буду доступни, поуздани и заштићени од спољних напада.

У оквиру информационих технологија и заштите, у 2010. години су реализовани следећи пројекти и задаци:

■ Извршена је инсталација, тестирање и пријем интегрисаног система заштите објекта нове зграде Центра контроле летења, и то:

- система за видео надзор,
- система за контролу приступа,
- система за периметарску заштиту,
- система за противпровалну заштиту,
- система за противпожарну заштиту.

■ У новој згради Центра контроле летења проширен је IP телефонски систем.

■ Инсталирани су мултимедијални системи у конференцијским салама нове зграде Центра контроле летења, и то:

- аудио и видео конференцијски систем,
- систем за превођење,
- централно озвучење,
- матрични презентациони дисплеји.

■ Извршена је имплементација комплетне рачунарске и мрежне инфраструктуре у новој згради Центра контроле летења.

■ Пуштен је у рад систем за централно инсталирање, ажурирање, управљање и надзор апликација

на рачунаре са Microsoft оперативним системом.

■ Извршено је повезивање и интеграција Ваздухопловне академије у Вршцу у корпоративну рачунарску мрежу и извршено је њено прикључење на IP телефонски систем.

■ Рачунарска мрежа и VOIP телефонија Ваздухопловне академије у Вршцу је интегрисана у корпоративну мрежу КЛ д.о.о.

■ У сарадњи са Microsoft партнером, извршена је комплетна миграција AD инфраструктуре.

■ Пружена је подршка у поступку сертификације КЛ д.о.о. кроз CMS базиран на Share Point платформи.

■ У организацији ICAO, реализовано је учешће у обуци за увођење ECAIP базе података.

■ Инсталиран је систем за ауторизацију и аутентификацију корисника корпоративне рачунарске мреже.

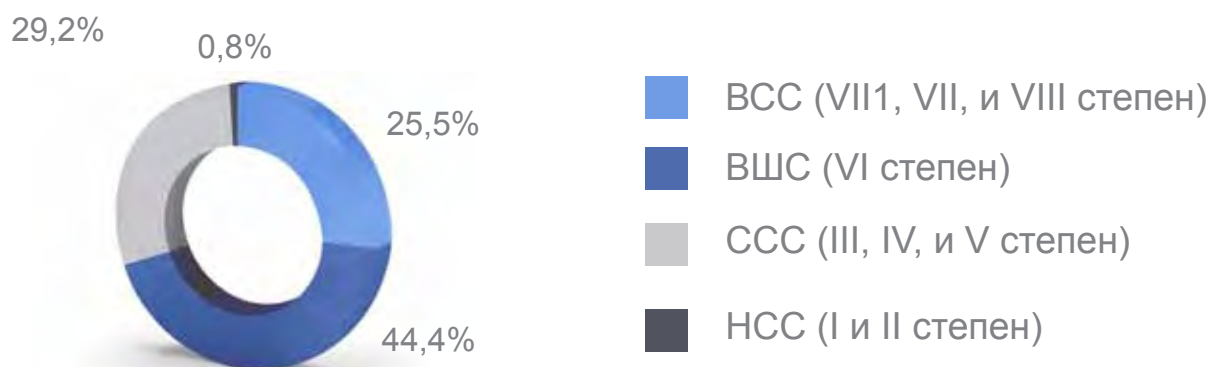
Током 2010. године започета је прва фаза почетне аквизиције система за увођење виртуализације у корпоративну мрежу КЛ д.о.о, што током следећих година треба да доведе до ефикасније, економски прихватљивије и сигурније рачунарске и комуникационе инфраструктуре.

УПРАВЉАЊЕ ЉУДСКИМ РЕСУРСИМА

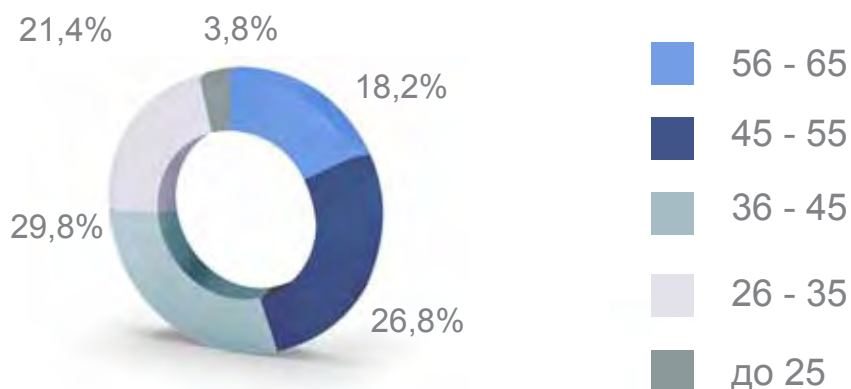
Имајући у виду да је компетентно и мотивисано особље основа успешне стратегије пословања, КП д.о.о. поклања велику пажњу перманентном образовању, усавршавању и обуци, кроз различите видове едукације, пратећи развој система контроле летења и осталих видова пружања услуга у ваздухопловству.

Правовременом регрутацијом и селекцијом кандидата, спровођењем адекватне обуке и одржавањем утврђене стручности запослених, обезбеђена је адекватна расположивост и компетентност људских ресурса.

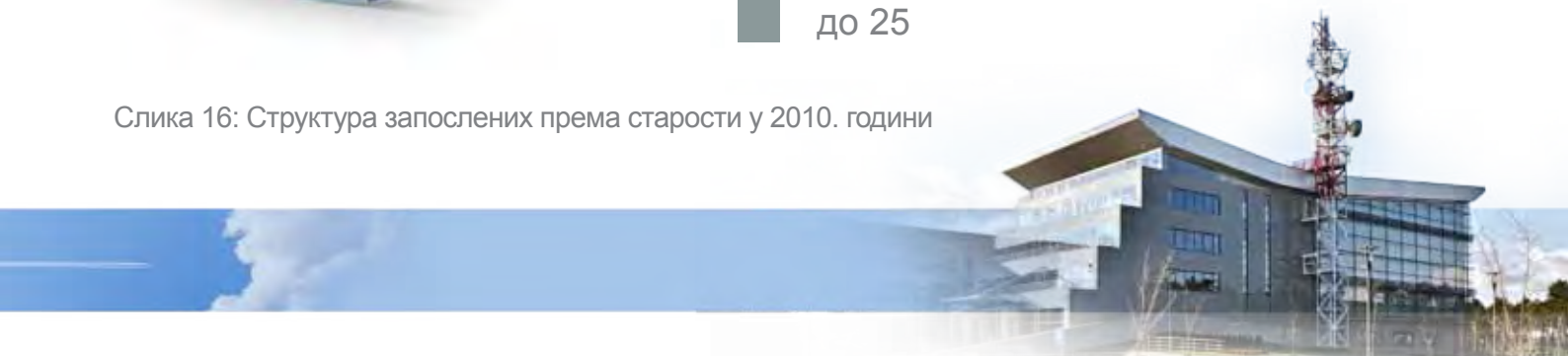
Структура запослених у 2010. години, према степену стручне спреме, старости и полу, приказана је на следећим сликама.

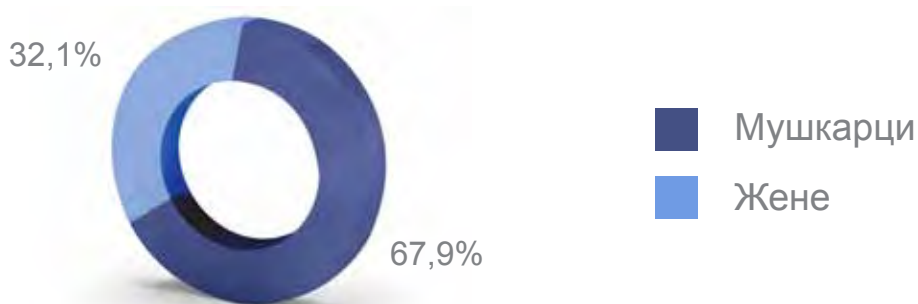

Слика 15: Структура запослених према степену стручне спреме у 2010. години

Слика 16: Структура запослених према старости у 2010. години

Слика 17: Структура запослених према полу у 2010. години

Током 2010. године, Центру за обуку је уручено Уверење о оспособљености за обуку контролора летења, у складу са Правилником о дозволама контролора летења и центрима за обуку, и на тај начин је званично потврђено да је у потпуности усаглашен са ICAO Annex 1 (Personnel Licensing) и европском регулативом.

Све планиране обуке у 2010. години су успешно спроведене. Завршен је процес регрутације и селекције 48. класе студената контроле летења и започет је процес њихове обуке. Истовремено је настављен и процес обуке 46. и 47. класе студената контроле летења, као и обуке другог ваздухопловног особља. У 2010. години студенти 46. класе контролора летења су стекли још 11 нових дозвола са овлашћењем ACS/RDR. Од укупно 20 полазника 47. класе студената контроле летења, 17 је завршило обуку на радном месту за стицање овлашћења ADI GMC AIR.

Осим нових класа контролора летења, у протеклом периоду су завршена разна дошколовавања постојећих контролора летења, као и курсеви освежења знања. С тим у вези спроведен је курс за инструктора контроле летења, који је успешно

похађало 16 полазника, као и курс за стицање овлашћења APS за 4 контролора летења.

У циљу унапређења и освежења знања особља ваздухопловне технике завршено је неколико курсева у 2010. години, који подразумевају обуку за NDB G142, NDB NX250/1000/2000, PARK AIR, 1511 AN, HDSL 1512 PL и AWS – 200.

Отварање новог Центра контроле летења значи и набавку и инсталацију најмодерније опреме и система, за чије коришћење је спроведен велики број обука, што је у великој мери подигло ниво компетентности људских ресурса КЛ д.о.о. и створило могућност успешног суочавања са будућим захтевима и трендовима.

Преузимањем Пилотске академије од JAT Airways КЛ д.о.о. је проширила своју делатност на пољу пружања услуга школовања, која од сада подразумева и обуку пилота и особља које одржава ваздухоплов. Покренут је процес унапређења свеобухватне услуге у циљу задовољења садашњих, али исто тако и будућих захтева корисника у складу са националним и међународним стандардима.

МЕНАЏМЕНТ КВАЛИТЕТОМ

У првој половини године КЛ д.о.о. је, у складу са планом активности Одељења за менаџмент квалитетом, привела крају рад на увођењу система менаџмента квалитетом по захтевима стандарда ISO 9001.

Тим проверавача београдске канцеларије сертификационе куће Societe Generale de Surveillance (SGS) извршио је 27. и 28. маја 2010. године екстерну проверу успостављеног система менаџмента квалитетом у КЛ д.о.о. и потврдио усаглашеност са захтевима ISO 9001:2008 стандарда.

Овим је практично успешно извршена сертификација КЛ д.о.о према захтевима стандарда ISO 9001:2008 за следеће активности:

- управљање ваздушним саобраћајем - ATM (ATS, ASM, ATFCM), укључујући израду навигационих поступака,
- услуге комуникације, навигације и надзора (CNS),
- ваздухопловне метеоролошке услуге (MET),
- услуге ваздухопловног информисања (AIS), укључујући и израду ваздухопловних карата,
- калибража уређаја и система из ваздуха,
- обука особља пружалаца услуга у ваздушној пловидби.

Сертификацијом система менаџмента квалитетом, КЛ д.о.о. потврђује своје опредељење да стално испуњава захтеве корисника и ради на побољшању пословних процеса. Сертификат ISO 9001 је издала централа SGS-а у Цириху у јуну 2010. године, са роком важности од три године, уз обавезне годишње надзорне провере.

У јулу 2010. године, 22 запослена из различитих организационих јединица су прошла обуку за интерне провераваче система менаџмента квалитетом код

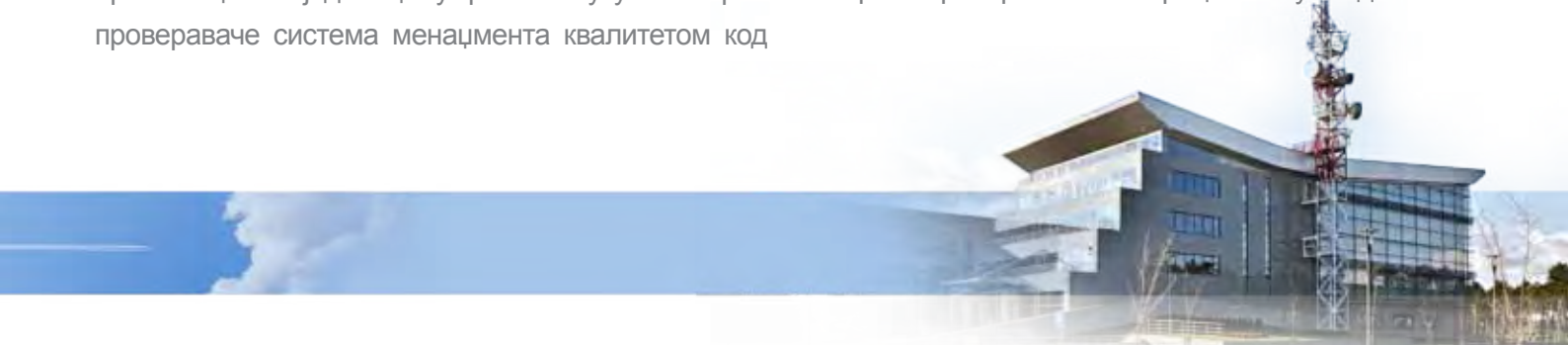
сертификационе куће Lloyd's Register Quality Assurance (LRQA).

Одељење за менаџмент квалитетом је учествовало у процесу припреме и сертификације пружалаца услуга у ваздушној пловидби (у складу са Правилником о сертификацији и безбедносном надзору над пружаоцима услуга у ваздушној пловидби), као и у процесу припреме и сертификације Центра за обуку (у складу са Правилником о дозволама контролора летења и центрима за обуку).

Поред тога, запослени у Одељењу за менаџмент квалитетом су активно учествовали у раду и састанцима CANSO радне групе за менаџмент квалитетом. На иницијативу и у организацији представника Одељења за менаџмент квалитетом, КЛ д.о.о. је била домаћин састанка QMWG#4, одржаног у Београду од 14. до 16. априла 2010, који је био један од најпосећенијих састанака и коме је присуствовало 30 директора или менаџера за квалитет из скоро свих европских ANSP чланица CANSO, али и из FAA из Египта.

Представници Одељења за менаџмент квалитетом су активно учествовали и на састанку QMWG#5 одржаном 13. и 14. октобра у Мадриду. Презентација представника КЛ д.о.о., под називом „Auditing/Compliance: Experience - Lessons learnt“, одлично је оцењена од стране председавајућег радне групе и осталих учесника и подстакла је занимљиву и корисну дискусију по питању искустава других ANS провајдера у вршењу интерних провера.

Током јесени је успешно извршена још једна серија интерних провера по свим процесима у КЛ д.о.о.

ИЗГРАДЊА, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, РЕКОНСТРУКЦИЈА, САНАЦИЈА, АДАПТАЦИЈА И ТЕХНИЧКО ОДРЖАВАЊЕ

Група за подршку у оквиру ваздухопловно-техничке службе је у 2010. години била интензивно укључена у све послове који су обухватили прилагођавање постојећих објеката за смештај нове опреме и текућег одржавања у циљу обезбеђења адекватних услова за рад запослених. У вези с тим, Група за подршку је активно била укључена и у FAMUS пројекат.

Изградња новог објекта Центра контроле летења

Нови објекат Центра контроле летења Београд, чија је градња започета у априлу 2009, завршен је у октобру 2010. Објекат се састоји од два корпуса: техничког - у коме се налазе техничка и оперативна сала и административног - у коме се налазе канцеларије запослених. У сутерену објекта смештени су електроенергетски системи (трафо-станица и UPS), топлотна подстананица, клима коморе, боце гаса за гашење пожара, станица за вакуум чишћење, пумпна станица, резервоар воде за гашење пожара и заједничке помоћне просторије. На локацији је обезбеђен паркинг простор за 120 возила, као и гаража за паркирање у подземној етажи објекта са 38 паркинг места. У конструктивној и архитектонској материјализацији на објекту су примењени савремени материјали високог квалитета. Спољним уређењем терена, расветом, мобилијаром, зеленилом и изграђеним спортским тереном, створена је јединствена и складна целина са самим објектом. Степен извршења радова износи 100 %.

Пројектовање новог објекта Аеродромске контроле летења на аеродрому Лађевци у Краљеви

У оквиру FAMUS пројекта предвиђена је и изградња новог објекта Аеродромске контроле летења Краљево. У току 2010. године „Машинопројект“ је завршио идејни пројекат и урадио око 90 % главног пројекта. Завршетак израде главног пројекта, тендерске документације и покретање поступка јавне набавке за изградњу новог објекта Аеродромске контроле летења Краљево планира се за фебруар 2011.

Реконструкција и надоградња постојећег објекта ТКЛ Подгорица

Реконструкцијом и надоградњом објекта Терминалне контроле летења, који се налази у комплексу аеродрома Подгорица, повећана је површина простора за технолошке и административне потребе. Доградњом приземног дела објекта лаком челичном конструкцијом добијено је додатних 460 м². Урађена је нова фасада у приземљу и на дограђеном спрату. У приземном делу формиране су просторне целине за АРО и метео службу. На дограђеном спрату формиран је простор намењен контролорима и пословно-административни простор. У торњу су извршене мање адаптације простора и санитарија. Испод куполе је направљена нова организација простора са контролисаним улазом. Након завршене реконструкције и надоградње, укупна површина простора у објекту износи 1.065 м². Радови су завршени у септембру 2010. године, са степеном извршења 100 %.

Адаптација техничке сале и израда постоља за контејнер и носача UHF/VHF антена на АКЛ Тиват

У оквиру пројекта набавке и инсталације VHF и UHF радио система за комуникацију земља-ваздух извршена је адаптација техничке сале ради инсталације нових телекомуникационих уређаја, израда постоља и монтажа контејнера за смештај

опреме и носача антена. Степен извршења ових радова износи 100 %.

Израда постоља за контејнер и носача UHF/VHF антена на аеродрому Батајница

У оквиру пројекта набавке и инсталације VHF и UHF радио система за комуникацију земља-ваздух извршена је израда постоља и монтажа контејнера за смештај опреме и носача. У оквиру овог пројекта извршена је и израда и монтажа носача антена на локацији Вишеград код Ниша, као и носача нове линковске антене на радарској станици Ковиона. Степен извршења радова износи 100 %.

Радови на куполи торња на аеродрому Вршац

Због јако лоше видљивости у куполи торња у Вршцу услед оштећења стакла, иста су замењена и одрађене су све унутрашње и спољашње опшивке око прозора. Степен извршења радова износи 100 %.

Адаптација авио-магацина у ТКЛ Београд

У авио-магацину су формиране просторије за смештај резервних авионских гума, смештај акумулатора и смештај полица и ормана за резервне делове, са радионичким столом за обављање мањих поправки. Све просторије се вентилирају и греју, а у просторији за акумулатор постављена је радна плоча са виндабоном до које је спроведена топла и хладна вода.

КОНСУЛТАЦИЈЕ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА

КЛ д.о.о. обавља редовне консултације како са појединачним корисницима услуга тако и са њиховим удружењима. Са домаћим и страним партнерима, КЛ д.о.о има потписане споразуме и уговоре о пословно-техничкој сарадњи, као и споразуме о координацији - LOA (Letter of Agreement), који се редовно преиспитују и на тај начин се добијају повратне информације од партнера.

Као резултат преговора у 2009. години са четири турске чартер компаније према којима КЛ д.о.о. има потраживања, успешно је спроведен план исплате кроз месечне рате у 2010. години.

Крајем 2010. године одржан је састанак са представницима Међународног удружења редовних авио-превозилаца у ваздушном саобраћају - IATA и Централне службе за наплату рутних накнада - CRCO у Бриселу.

У току 2010. године организовани су преговори и закључен је Уговор о поравнању (SEC.00 бр. 272/5 23.09.2010. године) са највећим дужником КЛ д.о.о. - Jat Airways.

ДРУШТВЕНА ОДГОВОРНОСТ КЛ Д.О.О

КЛ д.о.о. је друштвено одговорна организација, посвећена активностима које позитивно утичу на окружење и квалитет живота друштвене заједнице. У складу са положајем које КЛ д.о.о. има у друштву, као и одговорности која из тога произилази, 2010. годину су обележиле следеће хуманитарне активности у Србији и Црној Гори:

- помоћ граду Краљеву и запосленима који су претрпели материјалну штету узроковану земљотресом,
- помоћ за санирање последица поплава у Црној Гори,
- помоћ за припрему новогодишњих пакетића за децу која се лече на Институту за онкологију и радиологију Србије,
- помоћ за спровођење пројекта под називом „Београдски беби клуб“,
- помоћ студентима Техничког факултета и Филолошког факултета Универзитета у Новом Саду.

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

КЛ д.о.о. посвећује велику пажњу заштити животне средине. Омогућујући летење директним рутама кад год је то могуће и увођењем нових, краћих рутних опција, КЛ д.о.о. доприноси повећању ефикасности, смањењу просечне потрошње горива по лету, односно смањењу емисије штетних гасова.

На основу интервенција које су извршене у 2010. години, рутна мрежа у ваздушном простору надлежности КЛ д.о.о. је скраћена за приближно 9 наутичких миља. На основу скраћења рутне мреже, скраћено је и планирано време лета, планирана потрошња горива, као и емисија CO₂. На основу броја летова који су летели рутама које су скраћене, приближно 60 тона угљен-диоксида је мање емитовано у атмосферу и остварена је уштеда од око 19 тона у планираној потрошњи горива.

Променама на рутној мрежи од 2007. године, у атмосферу је емитовано око 3.000 тона угљен-диоксида мање, а авио-компаније су уштеделе око 9.000 тона горива. Уједно је скраћена планирана дужина лета за преко 522.000 наутичких миља.

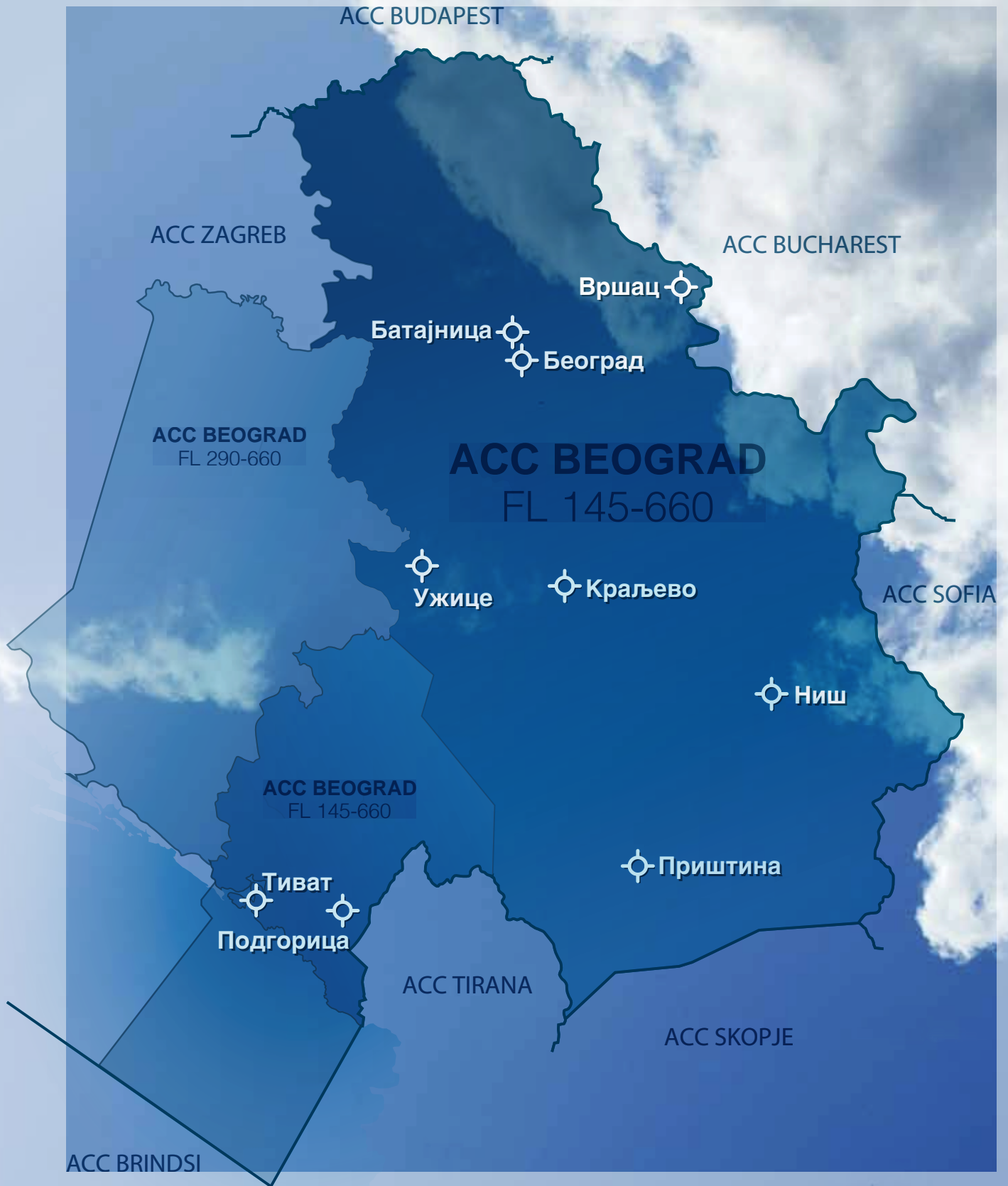
ПРЕГЛЕД ОПЕРАТИВНИХ ПОКАЗАТЕЛЯ

ВАЗДУШНИ ПРОСТОР И АЕРОДРОМИ

КЛ д.о.о. је одговорна за пружање навигационих услуга у простору који има површину 144.676 квадратних километара, на територији Републике Србије, државе Црне Горе, делу ваздушног простора изнад Јадранског мора, као и 55 % горњег ваздушног простора изнад територије Босне и Херцеговине.

Пружање рутних услуга је омогућено из Центра обласне контроле летења Београд, који се налази на Аеродрому „Никола Тесла“ у Београду и који има могућност да обезбеди пружање рутних услуга кроз 12 сектора.

На наредној слици су приказани аеродроми и ваздушни простор у надлежности КЛ д.о.о.

Слика 18: Аеродроми и ваздушни простор у надлежности КЛ д.о.о.

ПОДАЦИ О САОБРАЋАЈУ

Карактеристична по вишедневној обустави ваздушног саобраћаја у Европи услед ерупције вулкана Еујафјаллајökull на Исланду, 2010. година је завршена са реализованих 536.426 IFR летова у простору надлежности ЦОКЛ Београд. У односу на 2009. годину, број летова је увећан за приближно 7 %, а ако се посматра период од 2003. године, саобраћај се више него дуплирао (114 %), бележећи просечно

годишње повећање од 12 %. Децембар месец 2010. године је карактеристичан и по смањеном обиму ваздушног саобраћаја због веома лоших временских услова, праћених снежним мећавама, на основу чега је у Европи отказано око 35.000 летова.

Слика 19: ЦОКЛ Београд - број летова у периоду од 2003. до 2010. године

На пораст броја летова у ваздушном простору надлежности ЦОКЛ Београд у 2010. години највише је утицао саобраћај између Турске и земаља Западне Европе (Немачке, Велике Британије и Француске). На овим токовима је забележен највећи

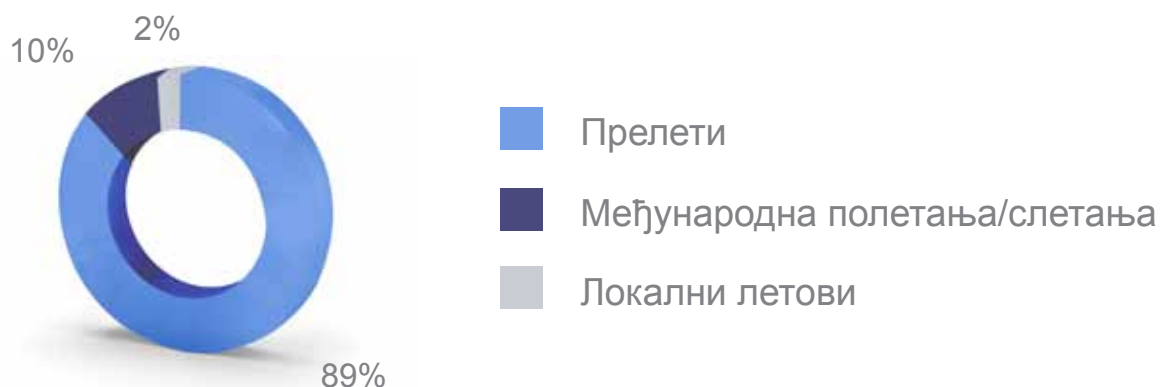
пораст саобраћаја у 2010. години. Услед укидања виза грађанима Србије и Црне Горе за пут у земље Европске уније, међународна полетања и слетања, нарочито са београдског аеродрома, такође су забележила велики раст у 2010. години.

	2009.	2010.	Промена 2010/2009. (%)
Прелети	447.949	475.395	6,1
Међународна полетања /слетања	46.414	52.781	13,7%
Локални летови	8.023	8.250	2,8%
Укупно	502.386	536.426	6,8%

Табела 2: ЦОКЛ Београд – број летова у 2009. и 2010. години

Највећи проценат укупног саобраћаја чине прелети, који су забележили повећање од 6,1 %, међународна полетања и слетања 13,7 %, а најмањи пораст је остварен у локалном саобраћају,

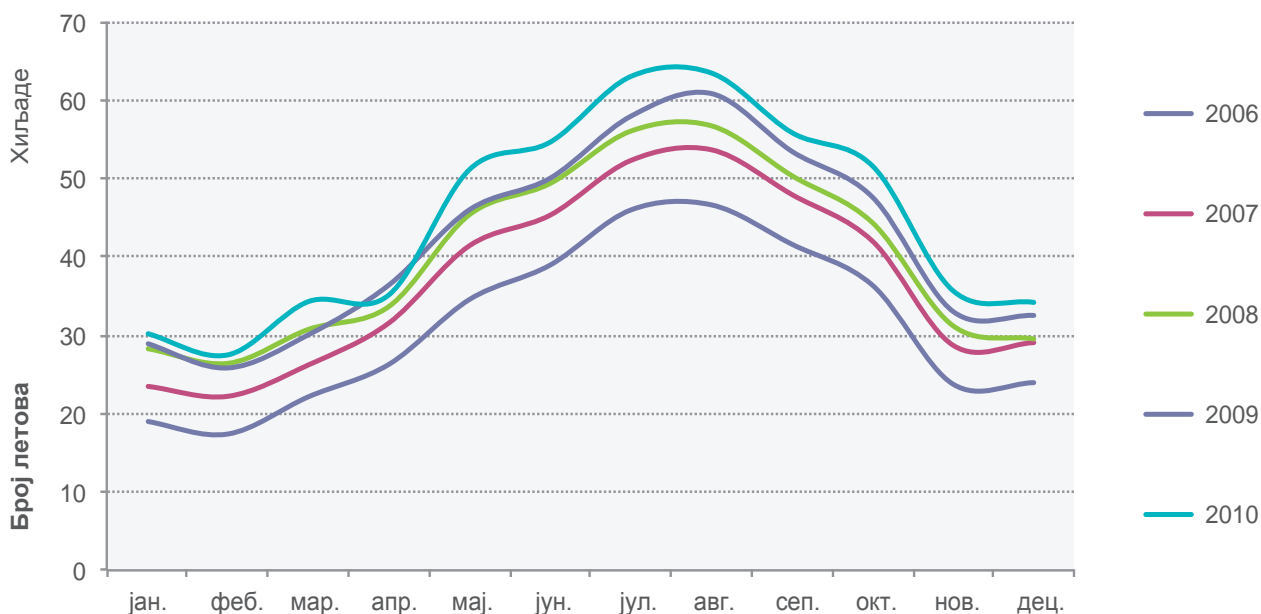
између аеродрома на територији Србије и Црне Горе 2,8 %.

Слика 20: Прелети, међународна полетања/слетања и локални летови у 2010. години

Као и претходних година, највећи број летова је извршен у летњим месецима, посебно у јулу и августу, када је реализовано приближно 25 % свих летова у 2010. години. Просечан број летова у овом периоду је износио преко 2.040 летова дневно, док је највеће повећање саобраћаја забележено у мају

и јуну месецу, 11 % и 9 % респективно. Вршни дан у 2010. години је био 21. август, када је реализован 2.261 лет, а најоптерећенији сат (вршни сат) је забележен 5. јуна, када је у простору надлежности ЦОКЛ Београд реализован 171 лет.

Слика 21: Број летова по месецима у периоду од 2006. до 2010. године

Тренд израженог повећања броја летова low cost авио-компанија је настављен и у 2010. години. Low cost авио-компаније су реализовале једну четвртину свих летова и на основу тога забележиле повећање од 28 % у односу на 2009. годину. Значајан пораст је остварила и bussines авијација, која је остварила

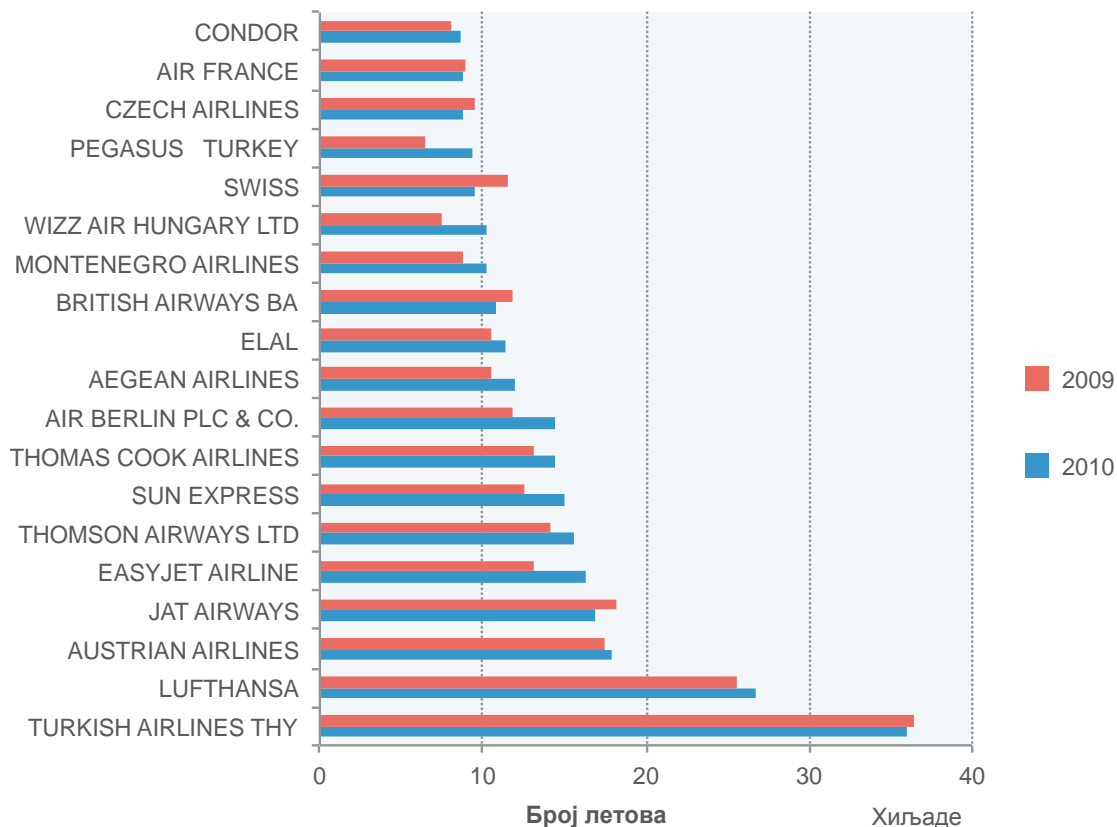
повећање од 14 %. Авио-компаније које обављају редован саобраћај су у 2010. години реализовале мање летова за приближно 1 %.

Слика 22: Учешће појединих категорија летова у укупном саобраћају у 2010. години

Више од половине летова у 2010. години реализовале су авио-компаније приказане на наредној слици. Од наведених авио-компанија

највећи раст у 2010. години су оствариле Pegasus Turkey (44 %) и Wizz Air Hungary (36 %).

Слика 23: Број летова по авио-компанијама у 2009. и 2010. години

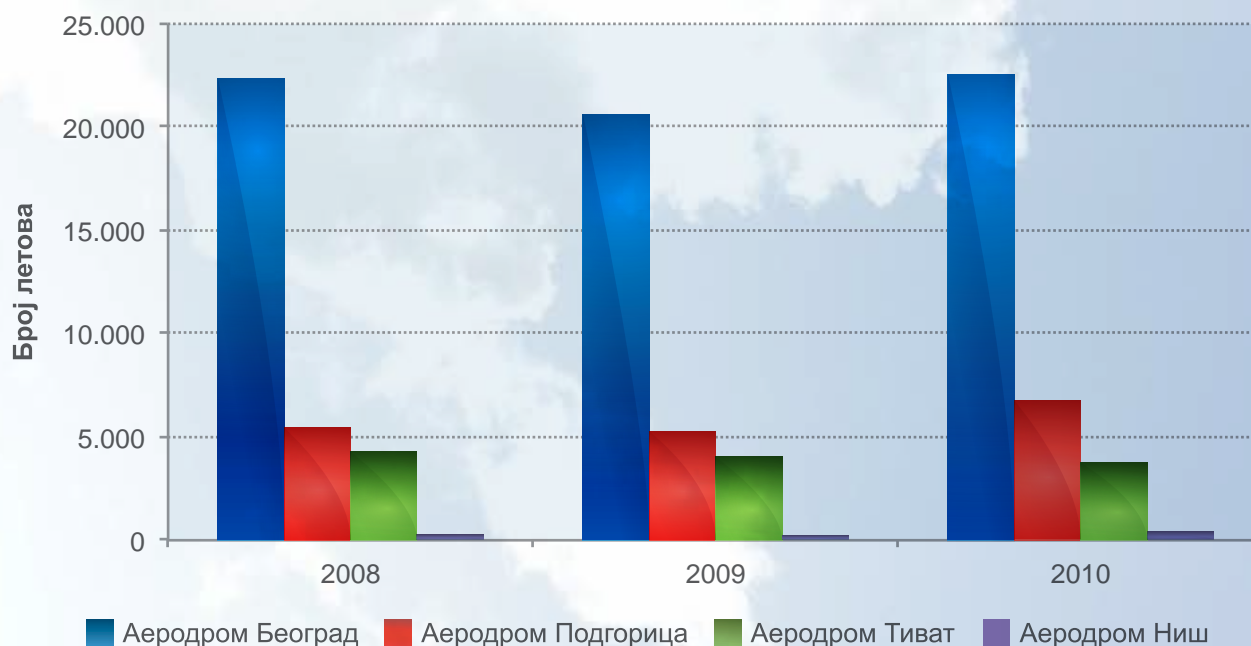
После укидања виза грађанима Србије и Црне Горе за пут у земље Европске уније, саобраћај на аеродромима који су у надлежности КП д.о.о. је забележио значајан раст. На основу података Одељења за наплату, у терминалу је у 2010. години реализовано 33.505 IFR полетања, на основу чега је забележено повећање од 11 % у односу на 2009.

годину. Са београдског аеродрома су ка земљама Западне и Северне Европе почеле саобраћати low cost авио-компаније NIKI LUFTFAHRT GMBH и WIZZ AIR HUNGARY, а пристигле су и друге авио-компаније, које обављају редован саобраћај, а раније нису биле присутне на овом тржишту. Са аеродрома у Нишу, у 2010. години је ка Италији летела и low cost авио-компанија WIND JET SPA.

	Број полетања	Промена у односу на претходну годину (%)
2008.	32.637	4,7 %
2009.	30.121	-7,7 %
2010.	33.505	11,2 %

Табела 3: Број полетања у терминалу у периоду од 2008. до 2010. године

Од укупног броја полетања у 2010. години, око 68 % је реализовано са београдског аеродрома, 20 % са аеродрома у Подгорици, док аеродроми у Тивту и Нишу учествују са респективно 11 % и 1 %. Највећи пораст саобраћаја је забележен на аеродрому у Нишу 138 %, затим Подгорици 28 % и Београду 9 %, док је на аеродрому у Тивту реализовано мање летова него 2009. године, за 7 %.

Слика 24: Број полетања у терминалу по аеродромима у периоду од 2008. до 2010. године

РУТНА МРЕЖА И КАПАЦИТЕТ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА

Током 2010. године рутна мрежа у простору надлежности КЛ д.о.о. није претрпела значајније промене. Дана 14. јануара 2010. године уведени су додатни сегменти ваздушног пута UY520 (BEO– TAD-AM – PEROT), док су наредни месеци искоришћени за измене у структурама ваздушног простора везаним за цивилно-војну координацију и побољшања инфраструктуре оперативних јединица контроле летења. Наиме, приоритет у имплементацији су имале измене у ваздушном простору које ће резултирати безбеднијом и ефикаснијом транзицијом на нови систем за пружање услуга у ваздушном саобраћају, планираном за пролеће 2011. године.

Нова рутна опција (UY520 BEO – TADAM – PEROT) је, захваљујући додатним изменама у ваздушном простору Републике Хрватске и Словеније (ZAG – GIMIX – ERKIR), понудила авио-превозиоцима атрактивну конекцију од истамбулске регије ка аеродромима у Западној Европи и југу Велике Британије. Поред тога, имплементирана је и реорганизација саобраћајних токова са аеродрома у Софији, којом су отклоњени оперативни проблеми изазвани техничким (неадекватно радарско прекривање) и технолошким (непридржавање одредаба из уговора о координацији бугарских контролора летења) недостацима. Реорганизација саобраћајних токова са аеродрома у Софији се може сматрати као привремена мера, уведена у циљу безбедне транзиције на нови систем. Отклањањем свих недостатака кроз директне преговоре и сарадњу пружалаца услуга у ваздушном саобраћају уследиће нова реорганизација ових саобраћајних токова у циљу њихове максималне оптимизације.

Првог јула 2010. године уведена је и измена у

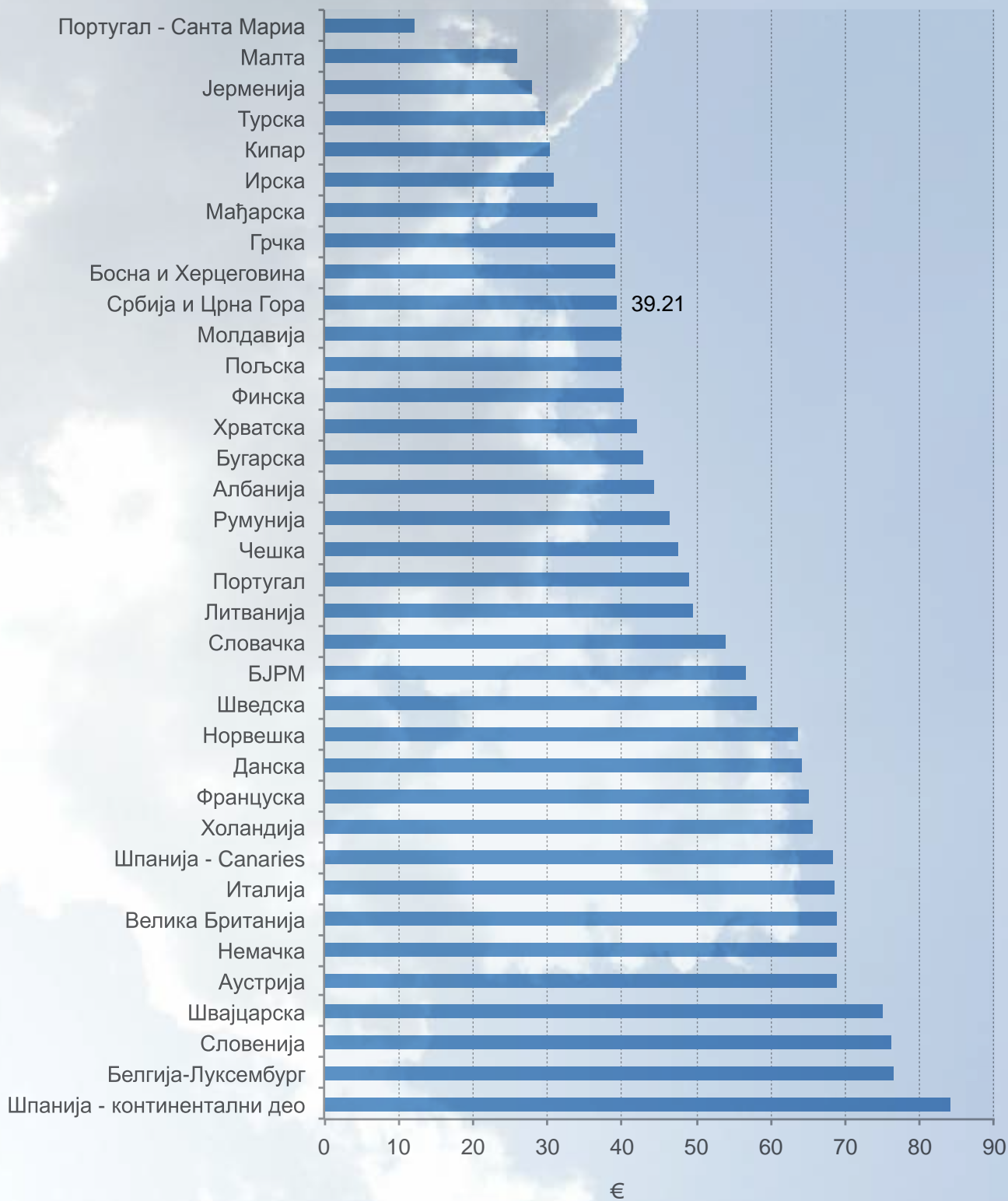
дизајну зоне TSA02. На овај начин је настављен процес побољшања цивилно-војне координације и оптимизације истовременог коришћења ваздушног простора. У пројекту измене дизајна зоне TSA02 коришћени су стандарди и искуства стечена током пројекта измене дизајна зоне TSA03.

РУТНЕ НАКНАДЕ

Цена пружања рутних услуга за територију Републике Србије и државе Црне Горе је установљена на основу принципа одређивања трошковне базе и јединице рутне накнаде, по одобрењу Проширеног већа Eurocontrol (Enlarged Committee of Eurocontrol). Ниво прихода КЛ д.о.о. је одређен бројем летова, сервисних јединица и вредношћу јединице рутне накнаде.

Јединица рутне накнаде

Као јединствена зона наплате, Србија и Црна Гора је у 2010. години имала јединицу рутне накнаде од 39,21 евра. Национална вредност јединице рутне накнаде за Србију и Црну Гору у 2010. години, у односу на вредност јединица рутних накнада осталих земаља учесница у Eurocontrol систему наплате рутних накнада, приказана је на наредној слици.

Слика 25: Национална вредност јединице рутне накнаде у 2010. години по земљама

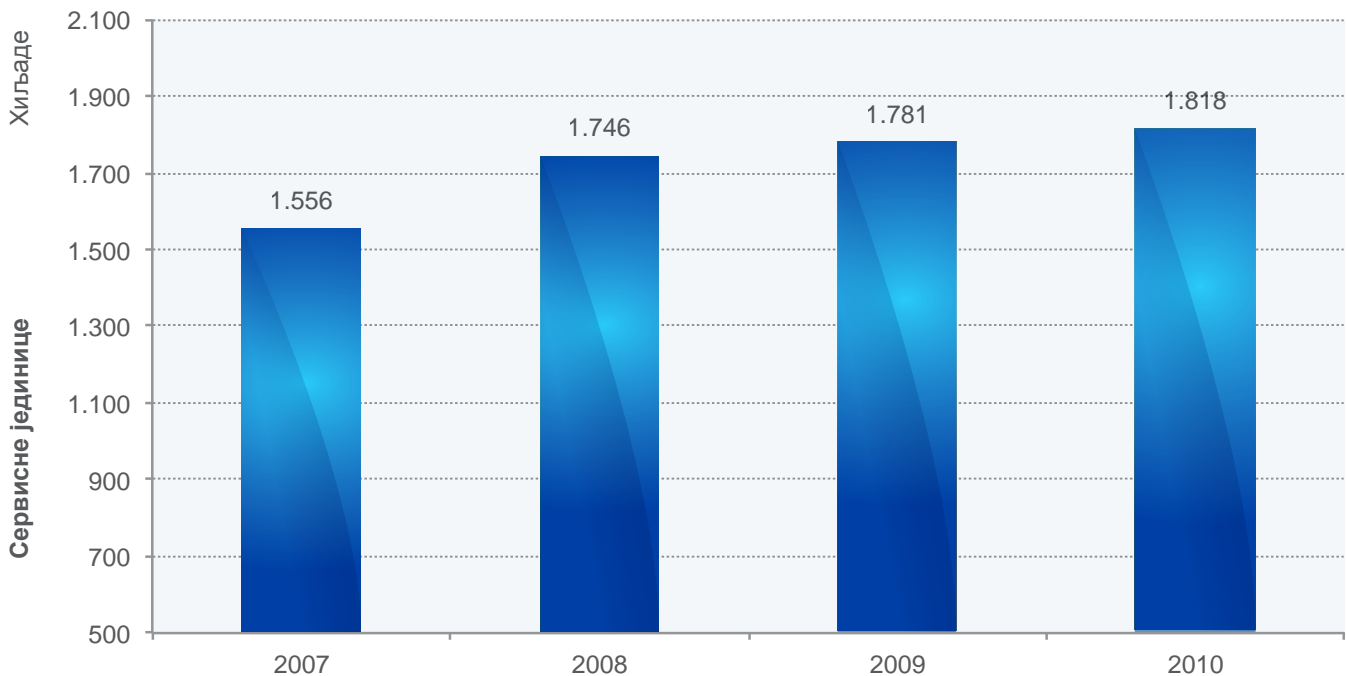

Сервисне јединице

Авио-компаније су у 2010. години користиле краће руте за прелете ваздушног простора који је у надлежности КЛ д.о.о. На основу тога, забележена је диспропорција у порасту броја летова и порасту сервисних јединица. Услед смањења просечне дужине лета од 3 % у односу на 2009. годину, сервисне јединице су забележиле пораст од 2 % и поред повећања броја летова од 7 %. У 2010. години је реализовано 1.819.215 сервисних јединица, од

чега 1.817.638 наплативих. Просечна вредност сервисне јединице по лету је са 3,50 у 2009. години, пала на 3,38 у 2010, што представља смањење за 3,5 %.

На наредној слици је приказан број наплативих сервисних јединица у последњих неколико година, које представљају основ за остварени приход КЛ д.о.о.

Слика 26: Број наплативих сервисних јединица у периоду од 2007. до 2010. године

НАЈВАЖНИЈИ ПОКАЗАТЕЉИ УСПЕШНОСТИ

У овом поглављу су приказани најважнији показатељи успешности (KPI), усклађени са појединим областима које су дефинисане у Стратешком плану пословања. Најважнији показатељи успешности обухватају:

■ Безбедност

- број озбиљних незгода на 100.000 операција,
- број битних незгода на 100.000 операција,
- број неовлашћених излазака на писту на 100.000 операција,
- безбедносни индикатор за DPS,
- безбедносни индикатор за SSR радарске станице,
- безбедносни индикатор за PSR радарске станице.

■ Пружене услуге

- просечан и највећи дневни број летова по годинама,
- број IFR сати лета у ЦОКЛ Београд,
- просечно време летења у ЦОКЛ Београд,
- АТФМ кашњења.

■ Ефикасност пословања

- национална вредност јединице рутне накнаде,
- трошкови АТФМ кашњења > 15 минута.

БЕЗБЕДНОСНИ ПОКАЗАТЕЉИ

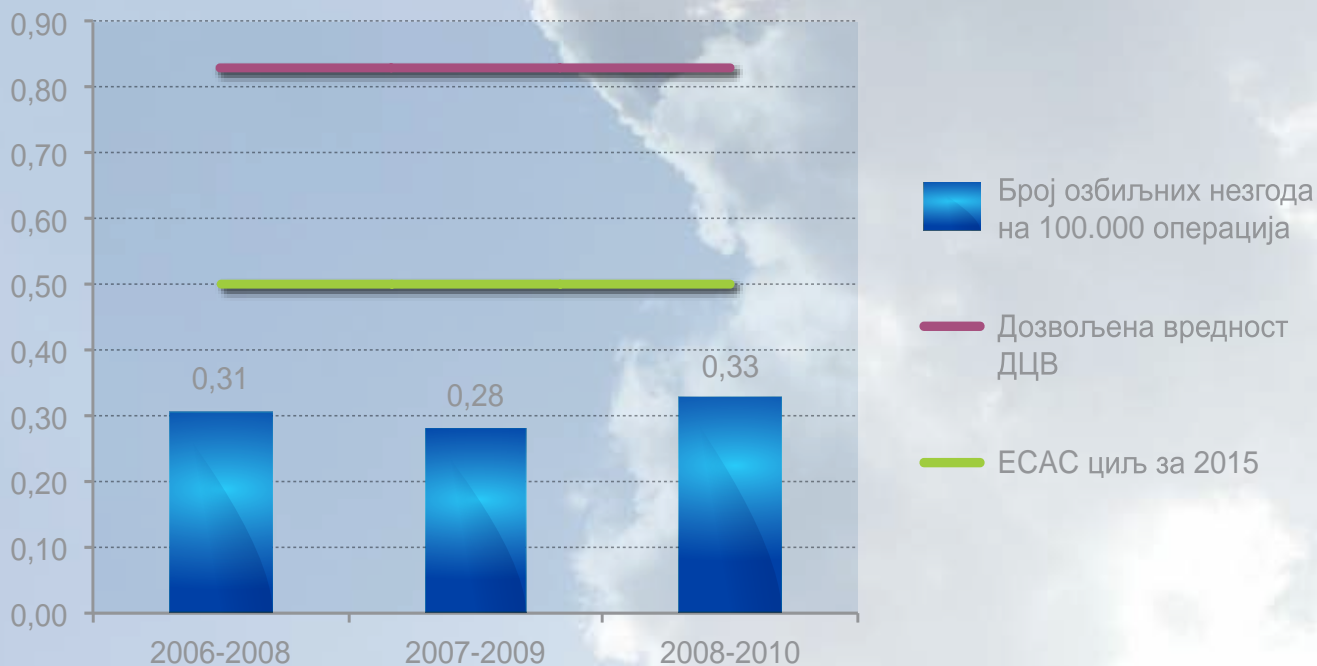
Безбедносни индикатори, као и њихове дозвољене вредности, дефинисани су на националном нивоу од стране ваздухопловних власти. У складу са документом Безбедносно-оперативни приручник (тачка 5.1.5.2. Безбедносни индикатори), извршена је анализа безбедносних индикатора за период од 1. 1. 2010. до 31. 12. 2010. године. У складу с тим, индикатори који су представљени у овом делу односе се на:

- индикаторе догађаја од значаја за АТМ (слика 27, слика 28 и слика 29),
- индикатор догађаја карактеристичан за АТМ - аутоматски системи контроле летења (слика 30),
- индикатор догађаја карактеристичан за АТМ - радарска група (слика 31 и слика 32).

У ваздушном простору у којем КЛ д.о.о. пружа услуге, у 2010. години су пријављена 2 догађаја категорије озбиљних незгода, што представља вредност од 0,37 у односу на реализовани број летова. Прихватљив ниво безбедности дефинисан од стране ДЦВ је 0,83 озбиљних незгода на 100.000 операција ваздухоплова, док ЕСАС циљ за 2015. годину износи 0,50.

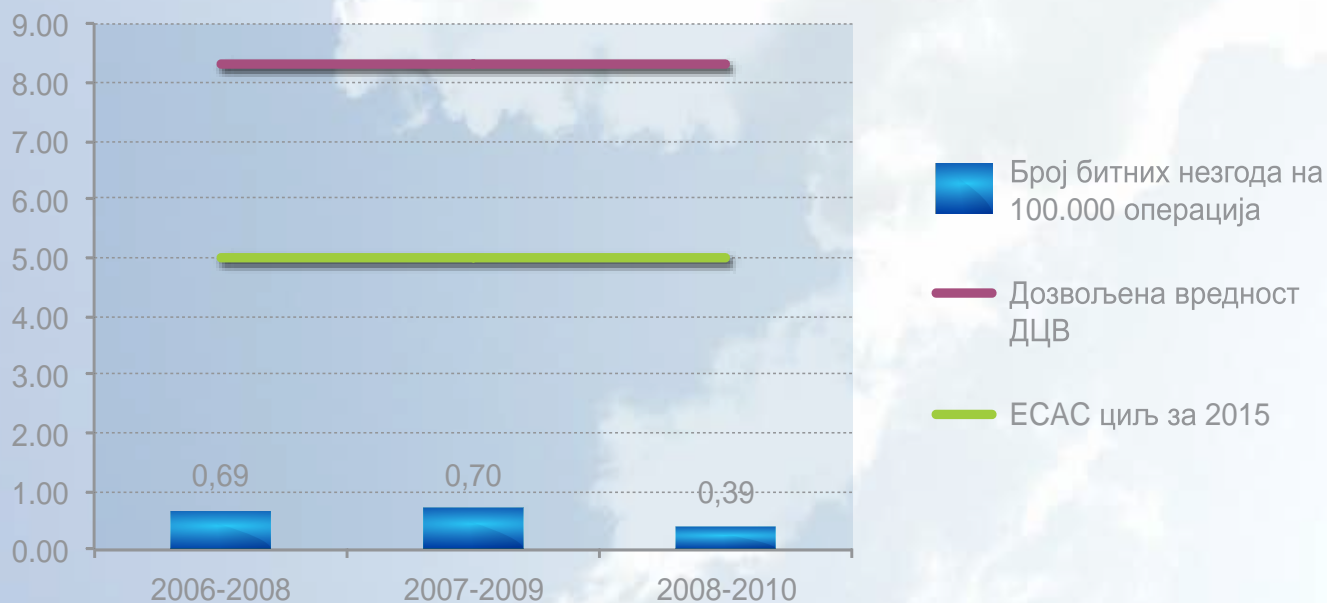

На следећој слици представљен је број озбиљних незгода на 100.000 операција, изражен као трогодишњи просек.

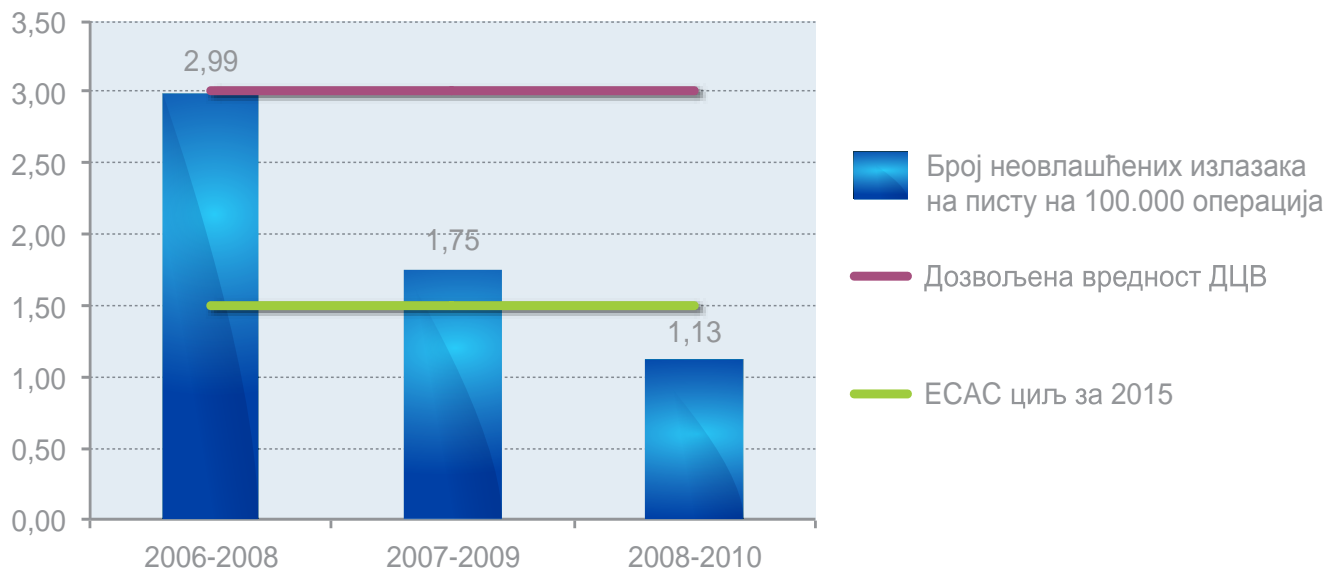
Слика 27: Број озбиљних незгода на 100.000 операција

На следећој слици представљен је број битних незгода на 100.000 операција, у односу на дозвољену вредност од стране ДЦВ, изражен као трогодишњи просек. ЕСАС циљ за 2015. годину износи 5 битних незгода на 100.000 операција.

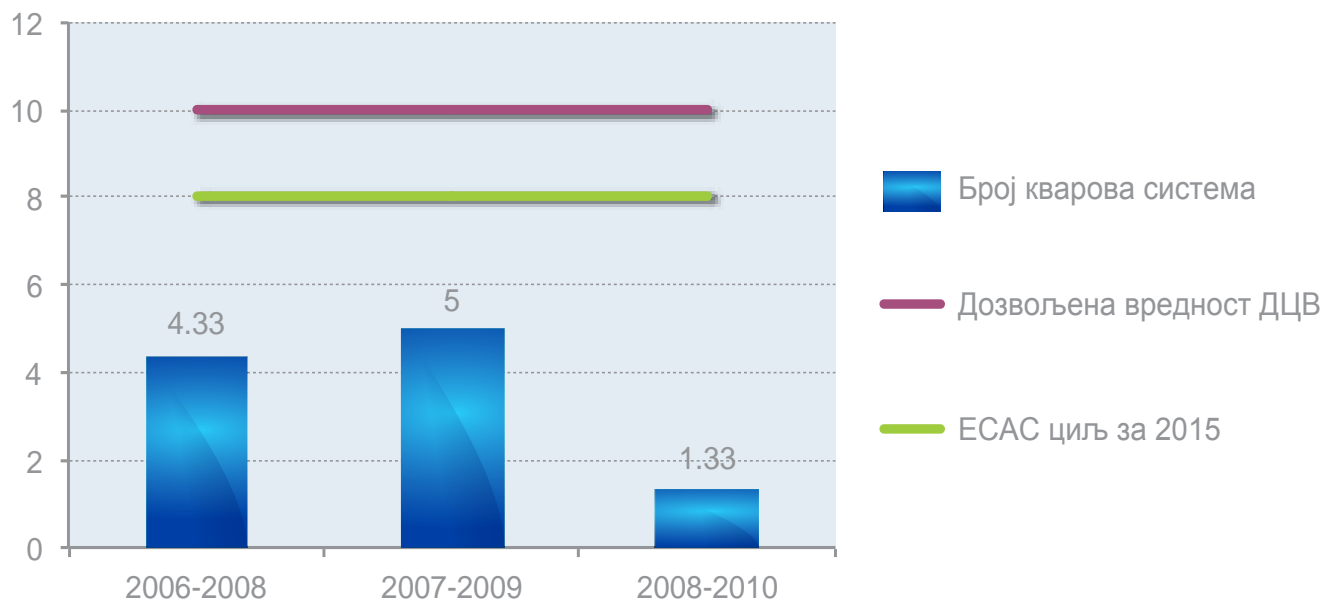
Слика 28: Број битних незгода на 100.000 операција

У ваздушном простору у којем КП д.о.о. пружа услуге, у 2010. години није било пријављених догађаја категорије „неовлашћени излазак на писту“. Трогодишњи просек (2008-2010) износи 1,13, што представља вредност која је прихватљива и по критеријумима ДЦВ и ЕСАС.

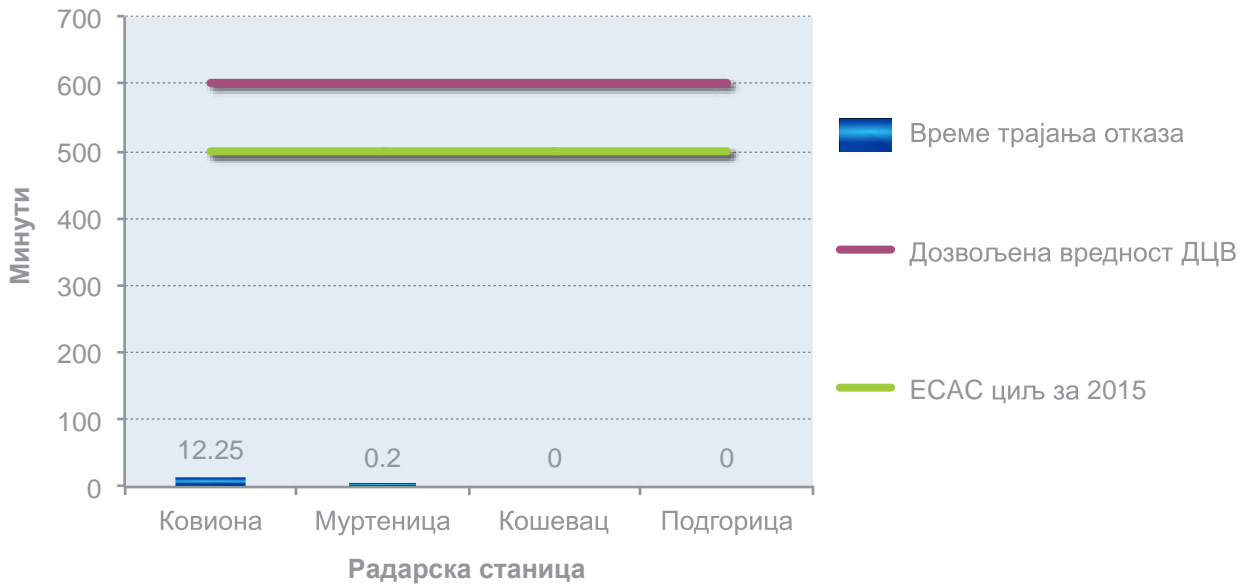
Слика 29: Број неовлашћених излазака на писту на 100.000 операција

Расположивост TRACVIEW система је у току 2010. године остала у прописаним границама и износила је 99,991%. На основу података из претходне три године, безбедносни индикатор за DPS-TRACVIEW систем износи 1,33 кvara годишње, што је у оквиру прихватљивог нивоа безбедности, одређеног од стране ДЦВ.

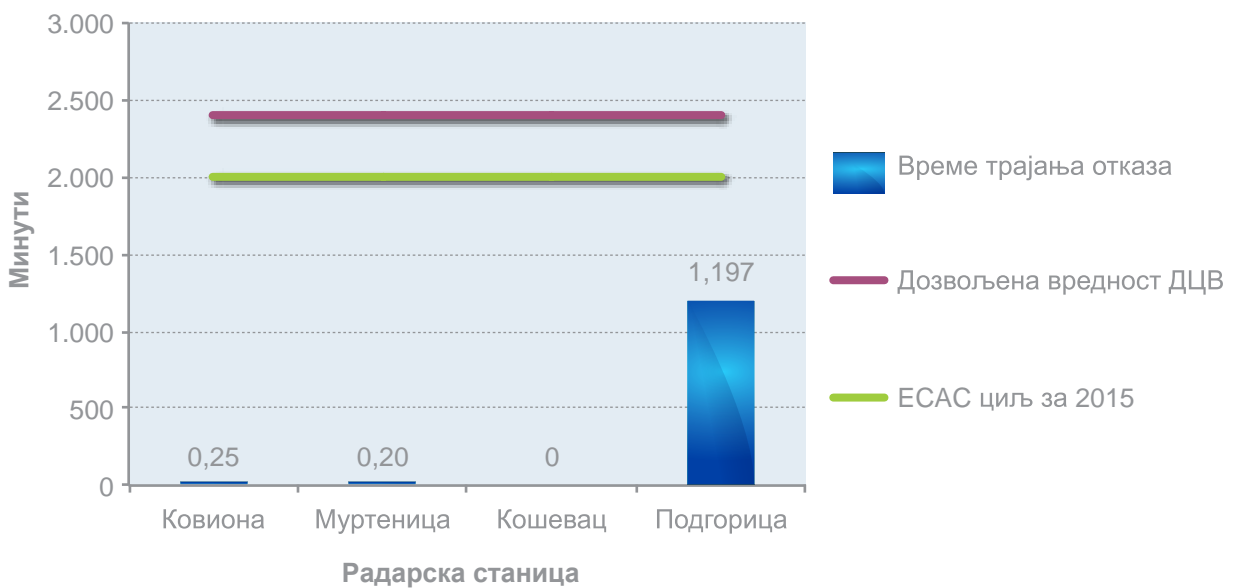

Слика 30: Безбедносни индикатор за DPS

Безбедносни индикатори за SSR и PSR радарске станице (Ковиона, Муртеница, Кошевац и Подгорица), изражени као просечно време отказа по једном радару у 2010. години су приказани на наредне две слике.

Слика 31: Безбедносни индикатор за SSR радарске станице

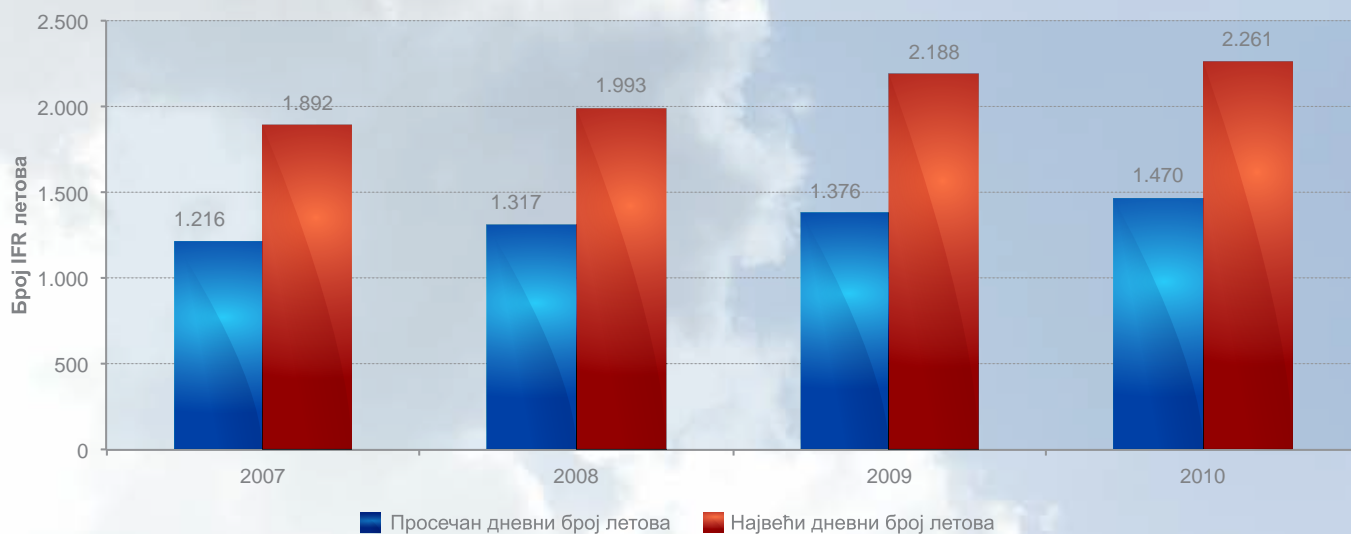
Слика 32: Безбедносни индикатор за PSR радарске станице

ПОКАЗАТЕЉИ ПРУЖЕНИХ УСЛУГА

Област у оквиру које се прати квалитет пружених услуга подразумева показатеље који се директно или индиректно односе на све услуге које КЛ д.о.о. пружа.

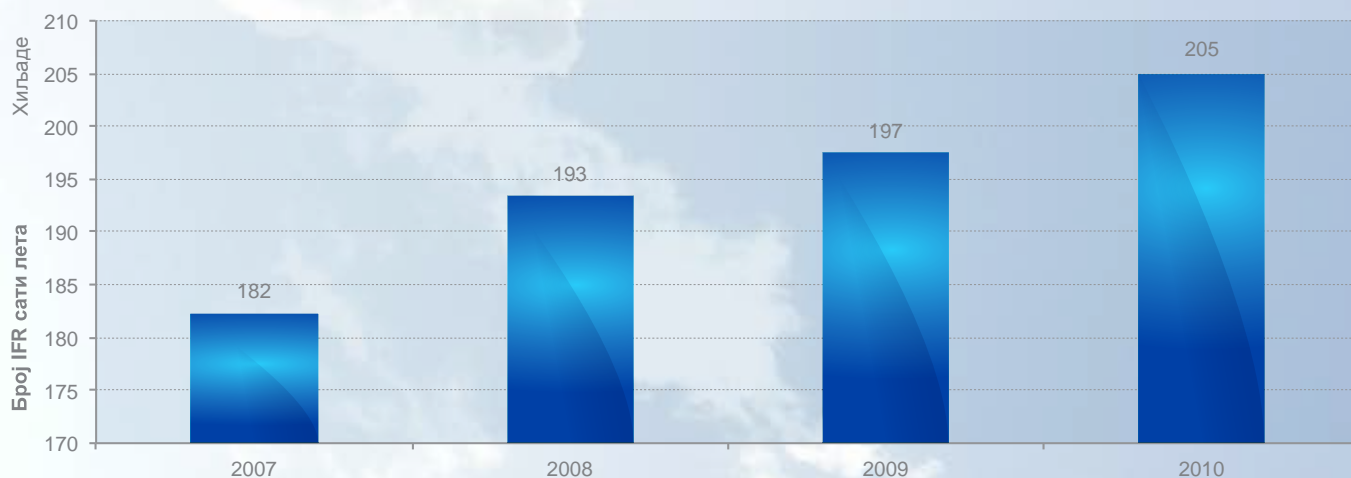
Највећи број летова у једном дану је забележен 21. августа 2010. године, када је у ваздушном простору

надлежности ЦОКЛ Београд летео 2.261 авион. У односу на вршни дан из 2009. године, остварено је повећање од 73 лета или 3,3 %. Просечан дневни број летова на нивоу целе године се повећао за 6,8 % у односу на 2009. годину.

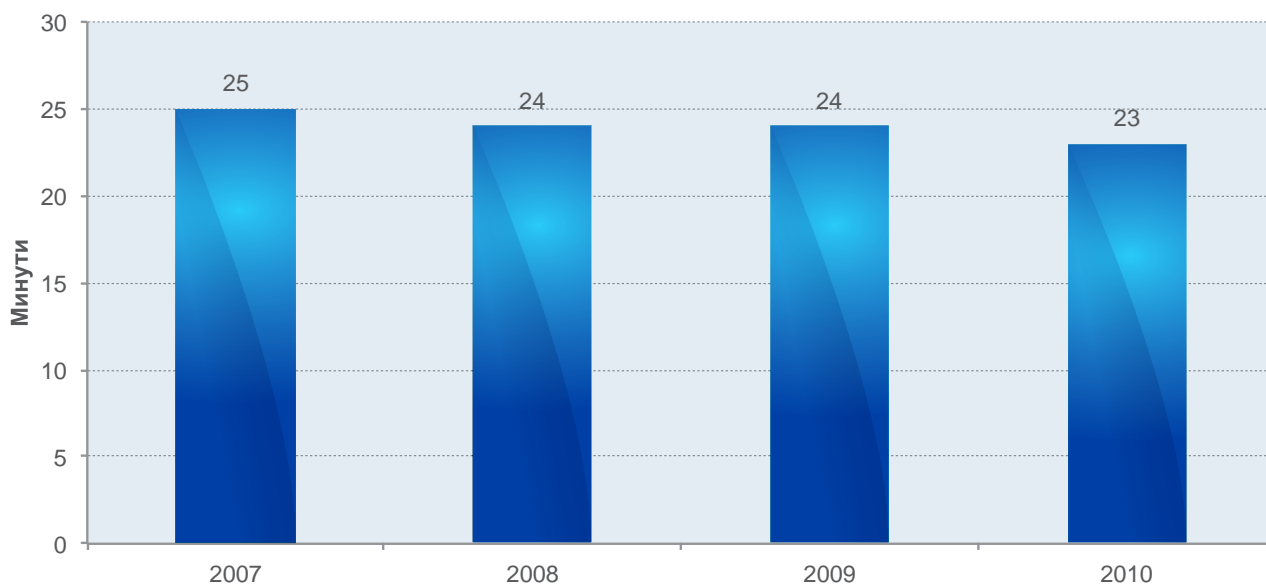
Слика 33: Просечан и највећи дневни број летова у периоду од 2007. до 2010. године

У простору надлежности ЦОКЛ Београд у 2010. години је реализовано 204.857 IFR сати лета, што представља повећање од 3,8 % у односу на 2009. годину.

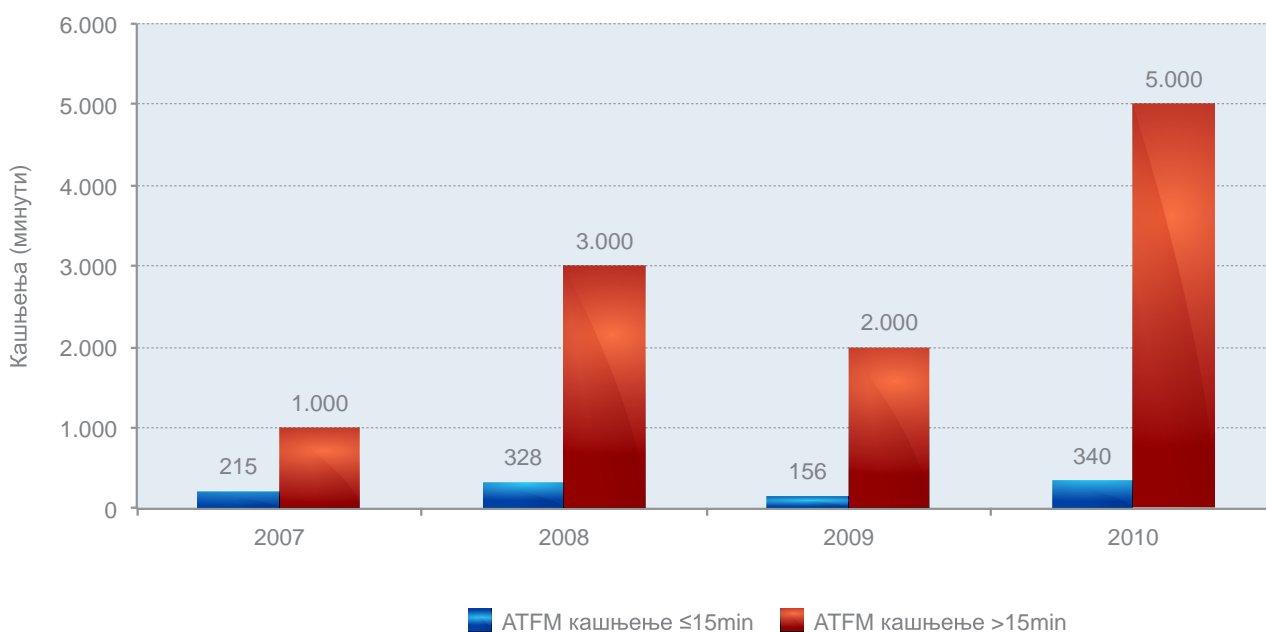
Слика 34: ЦОКЛ Београд – број IFR сати лета у периоду од 2007. до 2010. године

Следећа слика приказује просечно време лета у простору надлежности ЦОКЛ Београд. Као што се може видети са слике, оно се смањује из године у годину, бележећи вредност од 23 минута у 2010. години.

Слика 35: ЦОКЛ Београд – просечно време лета у периоду од 2007. до 2010. године

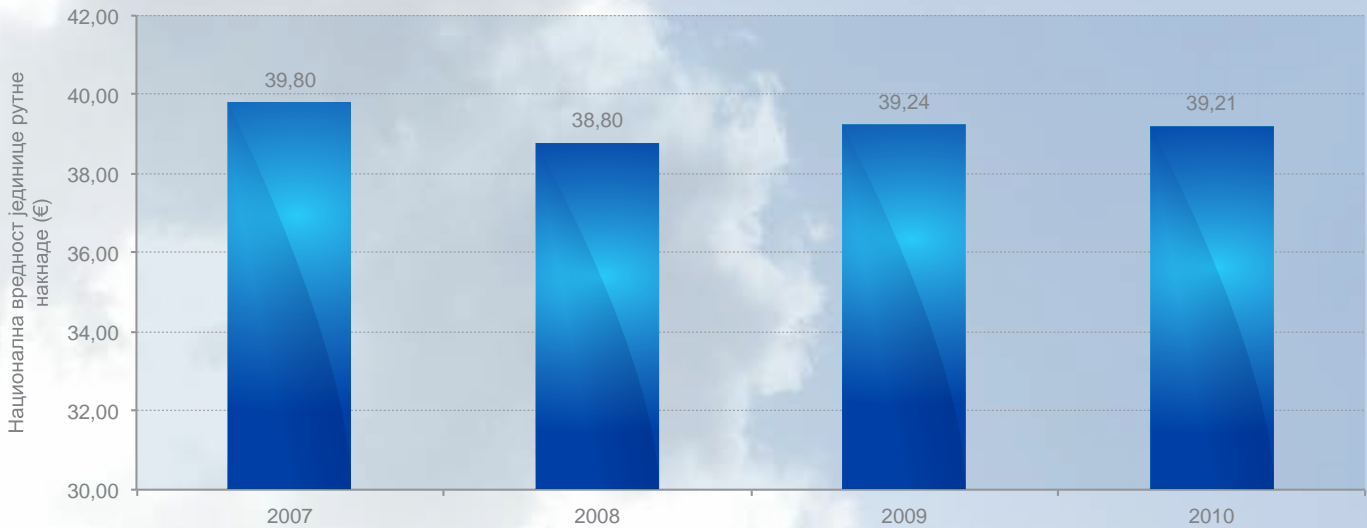
Кашњења у 2010. години, приказана на наредној слици, највећим делом су проузрокована затварањем ваздушног простора у Европи у априлу месецу, услед ерупције вулкана на Исланду. На основу АТФМ мера, кашњење у простору надлежности КЛ д.о.о. је неколико година уназад међу најмањим у Европи.

Слика 36: АТФМ кашњења КЛ д.о.о. у периоду од 2007. до 2010. године

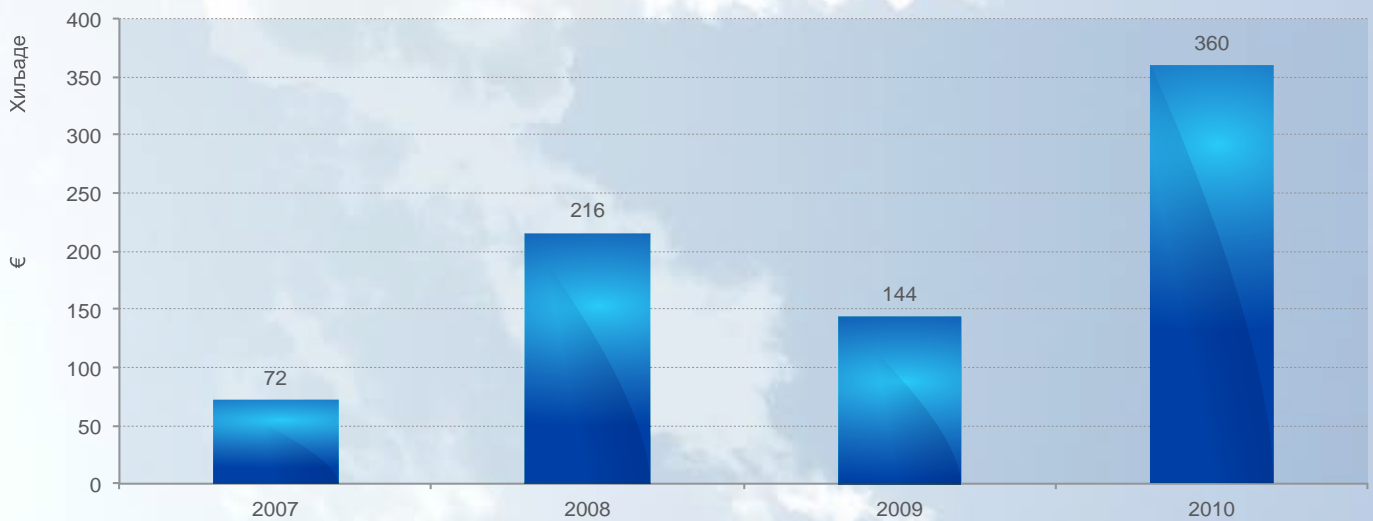
ПОКАЗАТЕЉИ ЕФИКАСНОСТИ ПОСЛОВАЊА

Национална вредност јединице рутне накнаде се није много мењала у последњих неколико година. У 2010. години она је износила 39,21 евра.

Слика 37: Национална вредност јединице рутне накнаде у периоду од 2007. до 2010. године, у ЕУР

Као што је већ напоменуто, АТФМ кашњења у простору надлежности КЛ д.о.о. у 2010. години су проузрокована дешавањима из априла месеца, када је ваздушни простор у Европи неколико дана био затворен за ваздушни саобраћај. На основу тога, и трошкови услед ових кашњења су у 2010. години повећани, али и поред тога спадају међу најмање у Европи. За прорачун трошкова ових кашњења узета је вредност од 72 евра по минути, за кашњења преко 15 минута.

Слика 38: Трошкови АТФМ кашњења > 15 минута у периоду од 2007. до 2010. године, у ЕУР

РАЗВОЈ И ИНВЕСТИЦИЈЕ У 2010. ГОДИНИ

FAMUS

Пројекат модернизације система контроле летења (FAMUS) ушао је у завршну фазу реализације. У 2010. години завршена је изградња нове зграде Центра контроле летења. Опрема за модернизацију и унапређење система управљања ваздушним саобраћајем за потребе нове зграде Центра контроле летења набављена је у складу са Уговором FAM.00-77/120 од 9. 3. 2009. године и увезена у току 2010. године, након чега је започето инсталирање и тестирање основних система. Пуштање ове опреме у оперативни рад се очекује у 2011. години.

Такође, у 2010. години су, у оквиру овог пројекта, реализоване и следеће активности:

- У марту је закључен уговор за набавку и инсталацију система за снимање и репродукцију (Digital and Voice Recording and Playback System – DVRPS) са фирмом Frequentis AG из Аустрије. У току 2010. године је извршена испорука, а у 2011. години се очекује пуштање у оперативни рад овог система.
- У априлу је закључен уговор са фирмом THALES AIR SYSTEMS S.A. из Француске, за набавку и инсталацију симулатора EUROCAT-E са пратећим услугама и припадајућим резервним деловима. У току 2010. године опрема је испоручена, тестирана и пуштена у оперативни рад.
- У априлу месецу је такође закључен уговор за набавку и инсталацију VCS симулатора са пратећим услугама са фирмом Frequentis AG из Аустрије. У току године опрема је испоручена, тестирана и пуштена у оперативни рад.
- У јуну је закључен уговор за набавку и инсталацију система за инструментално слетање и уређаја за

мерење растојања (ILS и DME), са фирмом Northrop Grumman Park Air Systems AS из Норвешке. У последњем кварталу 2010. године су испоручени уређаји за мерење растојања (DME), док се у 2011. години очекује испорука система за инструментално слетање (ILS) и пуштање система у оперативни рад.

- У новембру месецу је закључен уговор са фирмом SiATM из Шведске за набавку и инсталацију опреме за дистрибуцију OLDI порука. Опрема је испоручена крајем 2010. године, а инсталација и пуштање у оперативни рад се очекује у 2011. години.

ОСТАЛЕ ЗНАЧАЈНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ

У развоју инфраструктуре и опреме значајна улагања су реализована у протеклој, 2010. години:

- Извршено је повезивање оптичком инфраструктуром новог Центра контроле летења Београд са локацијама предвиђеним у оквиру уговора о пословно-техничкој сарадњи са Телеком Србија а.д. Србија.
- У децембру је закључен уговор за испоруку и инсталацију 2 дизел електрична агрегата за нови објекат Центра контроле летења Београд са конзорцијумом MLS Exing i Монпројект из Београда.

Такође, треба напоменути да је реконструкција и надоградња постојећег објекта ТКЛ Подгорица завршена у децембру 2010. године. У табели која следи приказане су укупне реализоване инвестиције у 2010. години, које су груписане према одређеним категоријама.

ОПИС	Износ (000РСД)
Пројектна документација	5.744
Куповина земљишта и објеката, изградња и реконструкција објеката	157.176
Електро-енергетика, климатизација и противпожарна заштита	40.139
Аутоматски системи контроле летења	298.245
Телекомуникације	230.549
Метеоролошка опрема	9.362
Радарски уређаји	1.228
Рачунарска и заштитна опрема	31.306
Опрема за калибражу	150.795
Моторна возила	18.484
Административна опрема	7.248
Укупно у 2010. години	950.276
FAMUS пројекат	1.886.768
Укупно са FAMUS пројектом	2.837.044

Табела 4: Реализоване инвестиције у 2010. години у 000 РСД

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ

БИЛАНС УСПЕХА

Позиција	2009.	2010.
Пословни приходи	5.557.256	7.072.781
Приходи од ANS услуга	5.541.840	7.010.323
Остали пословни приходи	15.416	62.458
Набавна вредност продате робе	-	-
Трошкови материјала и енергије	161.634	94.192
Трошкови зарада и накнада зарада	3.696.766	4.093.819
Остали пословни расходи	800.632	1.016.015
Пословни резултат пре амортизације	898.224	1.868.755
Трошкови амортизације	812.631	1.143.492
Пословни резултат	85.593	725.263
Финансијски приходи	347.704	369.759
Финансијски расходи	292.656	473.703
Остали и ванредни приходи	148.678	572.084
Остали и ванредни расходи	216.602	502.511
Резултат пре опорезивања	72.717	690.892
Порез на добит	26.781	160.772
Нето резултат	45.936	530.120

Табела 5: Биланс успеха у периоду 2009-2010. у 000 РСД

БИЛАНС СТАЊА

Позиција	2009.	2010.
Актива		
Неуплаћени уписани капитал	-	-
Нематеријална улагања (нето)	27.016	12.900
Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства (нето вредност)	8.826.512	13.598.221
Учешћа у капиталу	-	-
Остали дугорочни финансијски пласмани	-	-
Укупно дугорочни финансијски пласмани	-	-
Стална имовина	8.853.528	13.611.121
Залихе	77.538	93.805
Потраживања	1.665.250	1.216.544
Потраживања за више плаћен порез на добит	3.241	-
Готовински еквиваленти и готовина	982.821	907.720
ПДВ и АВР	252.865	371.543
Обртна имовина	2.981.715	2.589.612
Одложена пореска средства	-	-
Укупна пословна актива	11.835.243	16.200.733
Губитак изнад висине капитала	-	-
Укупна актива	11.835.243	16.200.733
Ванбилансна актива	-	1.913.315

Табела 6: Актива у периоду 2009-2010. у 000 РСД

Позиција	2009.	2010.
Пасива		
Основни капитал	1.873.820	1.873.820
Неуплаћени уписани капитал	-	-
Резерве	347.044	347.044
Ревалоризационе резерве	3.582.286	3.819.765
Нераспоређена добит	2.104.130	2.685.349
минус: Губитак	-	-
минус: Откупљене сопствене акције	-	-
Капитал	7.907.280	8.725.978
Дугорочна резервисања	652.476	611.576
Дугорочни кредити	2.132.350	3.710.426
Остале дугорочне обавезе	-	-
Дугорочне обавезе	2.132.350	3.710.426
Краткорочне финансијске обавезе	181.995	492.176
Обавезе из пословања	383.704	1.964.223
Остале краткорочне обавезе	460.982	439.260
Обавезе по основу ПДВ и осталих јавних прихода и ПВР	4.462	10.162
Обавезе по основу пореза на добитак	28.270	54.484
Краткорочне обавезе	1.059.413	2.960.305
Одложене пореске обавезе	83.724	192.448
Укупно обавезе	3.927.963	7.474.755
Укупна пасива	11.835.243	16.200.733
Ванбилансна пасива	-	1.913.315

Табела 7: Пасива у периоду 2009-2010. у 000 РСД

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ

Позиција

ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ

Приливи готовине из пословних активности

Продаја и примљени аванси

Примљене камате из пословних активности

Остали приливи из редовног пословања

Одливи готовине из пословних активности

Исплате добављачима и дати аванси

Зараде, накнаде зарада и остали лични расходи

Плаћене камате

Порез на добит

Плаћање по основу осталих јавних прихода

Нето прилив готовине из пословних активности

Нето одлив готовине из пословних активности

ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА

Приливи готовине из активности инвестирања

Продаја акција и удела (нето прилив)

Продаја нематеријалних улагања, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава

Остали финансијски пласмани (нето приливи)

Примљене камате из активности инвестирања

Примљене дивиденде

Одливи готовине из активности инвестирања

Куповина акција и удела (нето одливи)

Куповина нематеријалних улагања, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава

Остали финансијски пласмани (нето одливи)

Нето прилив готовине из активности инвестирања

Нето одлив готовине из активности инвестирања

ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА

Приливи готовине из активности финансирања

Увећање основног капитала

Дугорочни и краткорочни кредити (нето приливи)

Остале дугорочне и краткорочне обавезе

Одливи готовине из активности финансирања

Откуп сопствених акција и удела

Дугорочни и краткорочни кредити и остале обавезе (нето одливи)

Финансијски лизинг

Исплаћене дивиденде

Нето прилив готовине из активности финансирања

Нето одлив готовине из активности финансирања

СВЕГА ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ

СВЕГА ОДЛИВ ГОТОВИНЕ

НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ

НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ

ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА

ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ

НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ

ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА

	2009.	2010.
	5.821.653	7.641.978
	5.391.157	6.645.503
	7.794	3.807
	422.702	992.668
	5.146.156	5.860.633
	1.390.883	1.634.813
	3.720.665	4.164.989
	303	8.611
	34.305	52.220
	-	-
	675.497	1.781.345
	438	1.841
	438	1.841
	2.617.696	2.739.059
	2.617.696	2.739.059
	2.617.258	2.737.218
	1.771.407	1.129.053
	1.771.407	1.129.053
	39.021	127.373
	39.021	127.373
	1.732.386	1.001.680
	7.593.498	8.772.872
	7.802.873	8.727.065
		45.807
	209.375	-
	1.130.705	982.821
	82.582	176.567
	21.091	297.475
	982.821	907.720

Табела 8: Извештај о токовима готовине у периоду 2009-2010. у 000 РСД

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

Основа за састављање финансијских извештаја

Састављање финансијских извештаја КЛ д.о.о. за обрачунски период који се завршава 31. 12. 2010. године, по свим материјално значајним питањима, извршено је у складу са Законом о рачуноводству и ревизији ("Службени гласник РС" бр. 46/2006 и 111/2009), који подразумева примену Међународних рачуноводствених стандарда, односно Међународних стандарда финансијског извештавања (MRS/MSFI), као и прописима издатим од стране Министарства финансија Републике Србије.

Финансијски извештаји су приказани у динарима (РСД), који представљају функционалну и валуту извештавања КЛ д.о.о. Трансакције у инострану валуту се прерачунавају у функционалну валуту применом девизних курсева важећих на дан трансакције или вредновања по коме се ставке поново одмеравају. Позитивне и негативне курсне разлике настале из измирења таквих трансакција и из прерачуна монетарних средстава и обавеза изражених у страним валутама на крају године, признају се у билансу успеха. Позитивне и негативне курсне разлике које се односе на обавезе по кредитима и готовину и готовинске еквиваленте приказују се у билансу успеха у оквиру позиције финансијски приходи или расходи.

Преглед значајнијих рачуноводствених политика

Нематеријална улагања

Нематеријална улагања представљају немонетарну имовину без материјалног обележја, од које пословни субјекат у будућности очекује користи (у периоду дужем од годину дана).

Као нематеријална улагања признају се и подлежу амортизацији нематеријална улагања која испуњавају услове прописане MPC 38 (Нематеријална улагања), имају корисни век трајања дужи од годину дана и код којих је појединачна набавна цена у време набавке већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Нематеријално улагање почетно се мери (признаје) по набавној вредности или цени коштања. Након почетног признавања нематеријална улагања се мере по набавној вредности умањеној за акумулирану исправку вредности.

Амортизација нематеријалних улагања која подлежу амортизацији врши се применом пропорционалног метода у року од пет година, осим улагања чије је време утврђено уговором, када се отписивање врши у роковима који проистичу из уговора. Обрачун амортизације нематеријалног улагања врши се од почетка наредног месеца у односу на месец када је нематеријално улагање стављено у употребу. Основицу за обрачун амортизације нематеријалних улагања чини набавна вредност по одбитку њихове преостале вредности умањена за акумулирану амортизацију и укупне губитке због обезвређења.

Накнадни издатак који се односи на нематеријално улагање након његове набавке или завршетка увећава вредност нематеријалног улагања ако испуњава услове да се призна као стално средство, тј. ако је век трајања дужи од годину дана и ако је вредност накнадног издатка виша од просечне бруто зараде по запосленом у Републици, према

последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. За накнадни издатак који увећава вредност нематеријалног улагања коригује се набавна вредност.

Основне стопе амортизације за поједина нематеријална улагања су следеће:

Назив	Стопа амортизације
Лиценце и апликациони програми	20-33,33 %
Остала нематеријална улагања	20 %

Табела 9: Основне стопе амортизације за нематеријална улагања

Некретнине, постројења и опрема

Као некретнине, постројења и опрема признају се и подлежу амортизацији материјална средства која испуњавају услове за признавање прописане МРС 16 (Некретнине, постројења и опрема), чији је корисни век трајања дужи од годину дана и појединачна набавна цена у време набавке средстава већа од просечне бруто зараде по

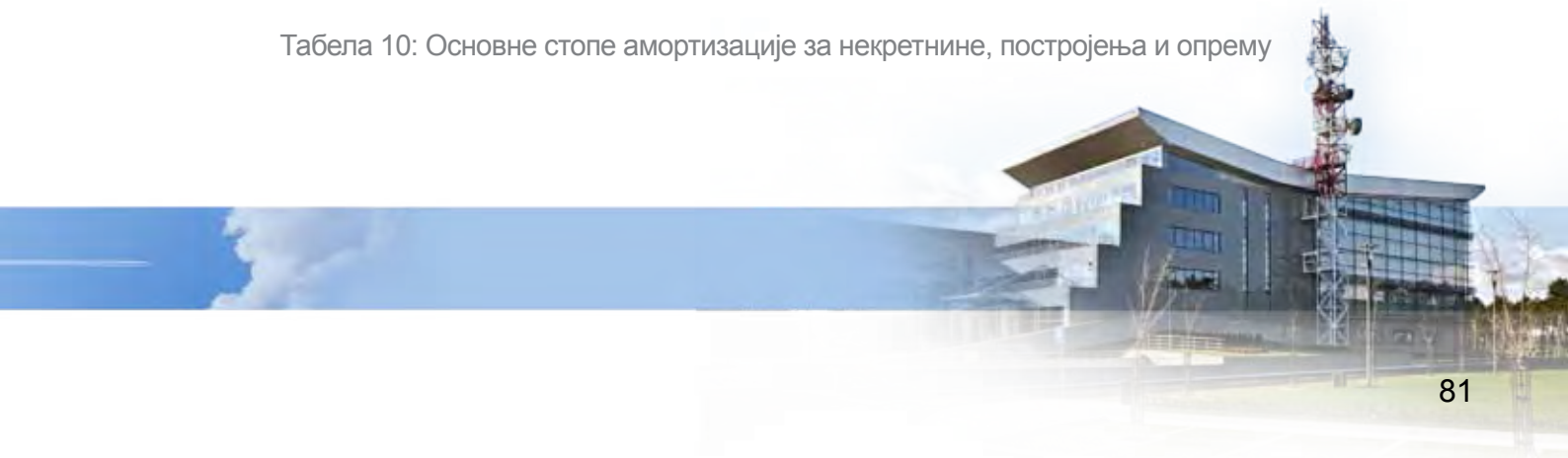
запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког надлежног органа за послове статистике.

Амортизација некретнина, постројења и опреме врши се применом пропорционалног метода и започиње када је средство расположиво за коришћење.

Основне стопе амортизације за поједине групе некретнина, постројења и опреме су следеће:

Назив	Стопа амортизације
Грађевински објекти	0,15 – 12,04%
Опрема	2,08 – 30,22%
Возила	6,82 – 16,67%
Рачунарска опрема	4,26 – 24,65%
Намештај	2,22 – 24,37%
Остала опрема	2,22 – 33,00%
Улагања у туђу опрему	20%

Табела 10: Основне стопе амортизације за некретнине, постројења и опрему

Амортизација улагања на туђим основним средствима врши се на основу процењеног века коришћења. Некретнине, постројења и опрема престају да се исказују у билансу стања након отуђивања или када је средство трајно повучено из употребе и када се од његовог отуђења не очекују никакве будуће економске користи.

Алат и ситан инвентар

Средства алата и инвентара, чији је век употребе краћи од годину дана, обавезно се исказују као обртна средства (као залихе), независно од тога колика је њихова набавна вредност. За ова средства не обрачунава се амортизација, већ се стављањем у употребу њихова целокупна вредност преноси на трошкове.

Резервни делови

Као стално средство признају се резервни делови, чији је корисни век трајања дужи од годину дана и појединачна набавна цена у време набавке већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Такви резервни делови, по уградњи, увећавају књиговодствену вредност средства у које су уграђени.

Залихе

Залихе су средства у облику материјала или помоћних средстава која се троше у процесу производње или приликом пружања услуга. Залихе

обухватају основни и помоћни материјал који ће бити искоришћен у процесу производње или приликом пружања услуга. Залихе материјала које се набављају од добављача мере се по набавној вредности или нето продајној вредности, ако је нижа. Набавну вредност или цену коштања залиха чине сви трошкови набавке и други трошкови настали довођењем залиха на њихово садашње место и стање.

Краткорочна потраживања и пласмани

Краткорочна потраживања обухватају потраживања од купаца у земљи и иностранству по основу продаје робе и услуга. Краткорочни пласмани обухватају кредите, хартије од вредности и остале краткорочне пласмане са роком доспећа, односно продаје од годину дана од дана биланса. Краткорочна потраживања од купаца мере се по вредности из оригиналне фактуре. Ако се вредност у фактури исказује у иностранској валути, врши се прерачунавање у извештајну валуту по средњем курсу важећем на дан трансакције. Промене девизног курса од датума трансакције до датума наплате потраживања исказују се као курсне разлике у корист прихода или на терет расхода.

Готовина и готовински еквиваленти

Готовински еквиваленти и готовина чине део обртне (текуће) имовине правног лица, која се процењује по номиналној, односно фер вредности, у складу са МРС 39 (Финансијски инструменти: признавање и одмеравање) и другим релевантним стандардима,

MPC 32 (Финансијски инструменти: презентација) и MPC 7 (Извештај о токовима готовине).

Готовина и готовински еквиваленти обухватају: новац у благајни, депозите по виђењу код банака, друга краткорочна високоликвидна улагања са првобитним роком доспећа до три месеца или краће (чекови и менице примљене на наплату, текућа улагања у хартије од вредности) и прекорачења по текућем рачуну. Прекорачења по текућем рачуну укључена су у обавезе по кредитима у оквиру текућих обавеза, у билансу стања.

Основни капитал

Основни капитал представља улоге оснивача КЛ д.о.о. Оснивачи КЛ д.о.о. су Република Србија (92 %) и држава Црна Гора (8 %). Иницијално, основни капитал се исказује у висини процењеног улога у КЛ д.о.о. (односно чине га уплаћени капитал и уписани неуплаћени капитал).

Промене на основном капиталу врше се искључиво према правилима прописаним Законом о привредним друштвима, а све промене на основном капиталу региструју се код одговарајућег Регистра. Основни капитал исказан у динарима се не мења према променама курса евра, иако је у Регистру уписана вредност у еврима.

Резерве

КЛ д.о.о. има обавезну резерву формирану из нераспоређене добити док резерва не достигне најмање 10 % основног капитала, што је регулисано Уговором о оснивању КЛ д.о.о.

Ревалоризационе резерве

Ревалоризационим резервама обухваћени су позитивни ефекти промена фер вредности некретнина, постројења, опреме, нематеријалних улагања и других финансијских инструмената.

Нераспоређени добитак

Нераспоређени добитак се евидентира као нераспоређени добитак ранијих година и нераспоређени добитак текуће године.

Резервисања

Дугорочна резервисања обухватају резервисања у гарантном року, резервисања за задржане кауције и депозите, резервисања за трошкове реструктурирања предузећа, резервисања у вези са примањима запослених MPC 19 (Накнаде запосленима) и остала дугорочна резервисања за покриће обавеза (правних или стварних), насталих као резултат прошлих догађаја, за које је вероватно да ће изазвати одлив ресурса који садрже економске користи, ради њиховог измиривања и које се могу поуздано проценити (на пример, спорови у току), као и резервисања за издате гаранције и друга јемства.

Обавезе

Обавезама се сматрају:

- Дугорочне обавезе (обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајамним учешћем, дугорочни кредити, обавезе по дугорочним хартијама од вредности и остале дугорочне обавезе).
- Краткорочне финансијске обавезе (обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајамним учешћем, краткорочни кредити и остале краткорочне финансијске обавезе). КЛ д.о.о. је евидентирала обавезу према Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије по основу потписаног Протокола.
- Краткорочне обавезе из пословања (добављачи и остале обавезе из пословања). КЛ д.о.о. је евидентирала све обавезе према домаћим и ино добављачима.
- Остале краткорочне обавезе (обавезе по основу зарада и накнада зарада, обавезе према члановима Управног одбора и Скупштине КЛ д.о.о., обавезе према физичким лицима за накнаде по уговорима).
- Обавезе за порез на додатну вредност.

Краткорочним обавезама сматрају се обавезе које доспевају у року од годину дана од дана састављања финансијских извештаја.

Обавеза је свака обавеза која представља уговорену обавезу:

- предаје готовине или другог финансијског средства другом предузећу или
- размене финансијских инструмената са другим предузећем под потенцијално неповољним условима.

Текући и одложени порез на добит

Трошкови пореза за период обухватају текући и одложени порез. Порез се признаје у билансу успеха, осим до висине која се односи на ставке које су директно признате у капиталу. У том случају порез се такође признаје у капиталу.

Одложени порез на добит се узима у обзир у пуном износу, коришћењем методе обавеза, за привремене разлике које настану између пореске основице средстава и обавеза и њихових књиговодствених износа у финансијским извештајима. Међутим, уколико одложени порез на добит, под условом да није рачуноводствено обухваћен, проистекне из иницијалног признавања средства или обавезе у некој другој трансакцији осим пословне комбинације која у тренутку трансакције не утиче ни на рачуноводствену ни на опорезиву добит или губитак, тада се он рачуноводствено не обухвата. Одложени порез на добит се одмерава према пореским стопама (и закону) које су на снази до датума биланса стања и за које се очекује да ће бити примењене у периоду у коме ће се одложена пореска средства реализовати или одложене пореске обавезе измирити.

Приходи и расходи

Приходи обухватају приходе од пословних активности КЛ д.о.о. и добитке. Приходи од пословних активности су приходи од пружања услуга у ваздушном саобраћају, приходи од субвенција, дотација, компензација и повраћаја дажбина по основу продаје услуга и други приходи који су

обрачунати у књиговодственој исправи, независно од времена наплате.

Добици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију прихода и могу, али не морају, да проистекну из уобичајених активности КЛ д.о.о. Добици представљају повећање економских користи и као такви по природи нису различити од прихода. Добици укључују добитке проистекле из продаје дугорочних средстава, нереализоване добитке; на пример, оне што резултирају из пораста исказане вредности дугорочних средстава. Добици се признају на нето основи, након умањења за одговарајуће расходе.

Расходи обухватају трошкове који проистичу из пословних активности КЛ д.о.о. и губитке. Трошкови који настају из пословних активности КЛ д.о.о. укључују расходе директног материјала и робе и друге пословне расходе, независно од момента плаћања.

Губици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију расхода и могу, али не морају, да проистекну из пословних активности КЛ д.о.о. Губици представљају смањење економских користи и као такви нису по својој природи различити од других расхода. Губици укључују, на пример, оне који су последица катастрофа, као што су пожар и поплава, али и оне који су произашли из продаје дугорочних средстава. Дефиниција расхода, такође, укључује нереализоване губитке, на пример, оне произашле из ефеката пораста курса стране валуте у вези са задуживањем у тој валути.

Камате и други трошкови позајмљивања

Камате и остали трошкови позајмљивања КЛ д.о.о. обухватају се по основном поступку у складу са МРС 23 (Трошкови позајмљивања).

Накнадно установљене грешке

Исправка накнадно установљених материјално значајних грешака врши се преко рачуна нераспоређене добити из ранијих година, односно нераспоређеног губитка ранијих година на начин утврђен МРС 8 (Сегменти пословања). Материјално значајном грешком сматра се грешка која је у појединачном износу или у кумулативном износу са осталим грешкама већа од 3 % укупних прихода. Накнадно установљене грешке које нису материјално значајне исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода периода у коме су идентификоване.

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

УПРАВНОМ ОДБОРУ И ОСНИВАЧИМА АГЕНЦИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ЛЕТЕЋА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ д.о.о. Београд

Извршили смо ревизију приложених финансијских извештаја „АГЕНЦИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ЛЕТЕЋА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ“ д.о.о. Београд (у даљем тексту: „Агенција“) који обухватају биланс стања на дан 31. децембар 2010. године и одговарајући биланс успеха, извештај о променама на капиталу и извештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дан, као и напомене уз финансијске извештаје.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство Агенције је одговорно за састављање и истинито приказивање ових финансијских извештаја у складу с Међународним стандардима финансијског извештавања, као и за ове интерне контроле које руководство одреди као неопходне у припреми финансијских извештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње и грешке.

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да изразимо мишљење о наведеним финансијским извештајима на основу обављене ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије и Законом о рачуноводству и ревизији Републике Србије. Ови стандарди налажу да се придржавамо принципа професионалне стике и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мери, уверимо да финансијски извештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и информацијама обележеним у финансијским извештајима. Одабрани поступци су засновани на просуђивању ревизора, укључујући процену ризика материјално значајних грешака садржаних у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ових ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја, у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола правног лица. Ревизија такође укључује оцену примењених рачуноводствених политика и вредновање значајних процена које је извршило руководство, као и оцену опште презентације финансијских извештаја.

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА (наставак)

УПРАВНОМ ОДБОРУ И ОСНИВАЧИМА
АГЕНЦИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ЛЕТЕЉА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ д.о.о. Београд

Одговорност ревизора (наставак)

Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбеђују разумну основу за изражавање нашег мишљења.

Мишљење

По нашем мишљењу, финансијски извештаји приказују истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима, финансијску позицију Агенције на дан 31. децембар 2010. године као и резултате пословања, промене на капиталу и токове готовине за годину која се завршава на тај дан у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

Београд, 19. април 2011. године

Овлашћени ревизор

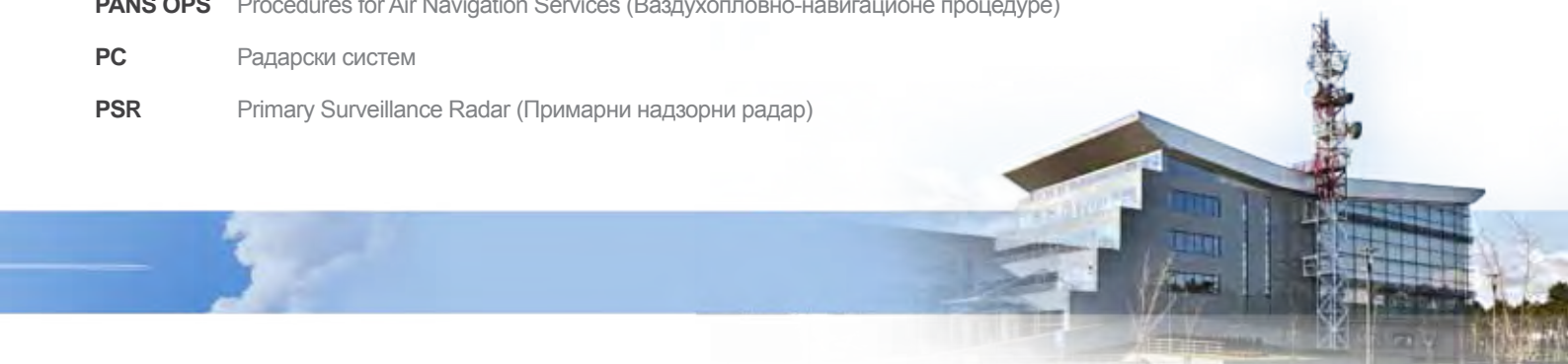
Велько Топалонић
Велько Топалонић

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

Ознаке и скраћенице

Ab Initio кандидат	Кандидат који први пут похађа основну обуку за стицање звања контролор летења
ACC	Area Control Centre (Центар обласне контроле летења)
ACS	Area Control Surveillance (Обласна контрола - надзорна, овлашћење у дозволи контролора летења)
ADR	All-Purpose Data Stream Replicator
ADS-B	Automatic Dependent Surveillance-Broadcast (Аутоматско поуздано праћење ваздухоплова – емитовање)
AFTN	Aeronautical Fixed Telecommunication Network (Фиксна ваздухопловна телекомуникациона мрежа)
AIP	Aeronautical Information Publication (Зборник ваздухопловних информација)
AIS	Aeronautical Information Services (Услуге ваздухопловног информисања)
AMHS	Aeronautical Message Handling System (Систем за управљање ваздухопловним порукама)
ANS	Air Navigation Services (Услуге у ваздушној пловидби)
ANSP	Air Navigation Service Provider (Пружалац услуга у ваздушној пловидби)
ARTAS	ATM surveillance Tracker And Server
ASM	Airspace Management (Управљање ваздушним простором)
ATC	Air Traffic Control (Контрола ваздушног саобраћаја)
ATCO	Air Traffic Officer (Контролор летења)
ATFM	Air Traffic Flow Management (Управљање протоком ваздушног саобраћаја)
ATM	Air Traffic Management (Управљање ваздушним саобраћајем)
ATS	Air Traffic Services (Услуге у ваздушном саобраћају)
AWS	Automatic Weather System (Систем за аутоматска метеоролошка осматрања)
CANSO	Civil Air Navigation Services Organization (Међународно удружење пружалаца услуга у ваздушној пловидби)
CEO	Chief Executive Officer (Генерални директор)
CFMU	Central Flow Management Unit (Централна јединица за управљање протоком)
CNS	Communication, Navigation and Surveillance (Комуникација, навигација и надзор)
ConOps	Concept of Operations (Концепт оперативног рада 2011+)
CRCO	Central Route Charges Office (Централна служба за наплату рутних накнада)
DME	Distance Measuring Equipment (Опрема за мерење удаљености)
DPS	Data Processing System (Систем за обраду података)
DVRPS	Digital Voice Recording and Playback System (Дигитални систем за снимање и репродукцију говора)
EAD	European AIS Database (Европска база ваздухопловних информација)
EANPG	European Air Navigation Planning Group (Европска група за планирање ваздушне пловидбе)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Европска банка за обнову и развој)

ECAC	European Civil Aviation Conference (Европска конференција за цивилно ваздухопловство)
EIB	European Investment Bank (Европска инвестициона банка)
Eurocontrol	European Agency for the Safety of Air Navigation (Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе)
FAA	Federal Aviation Administration (Федерална ваздухопловна управа)
FAB	Functional Airspace Block (Функционални блок ваздушног простора)
FAMUS	Future ATM Modernisation and Upgrade System (Пројекат будуће модернизације и унапређења система управљања ваздушним саобраћајем)
FASTI	First ATC Support Tools Implementation (Имплементација првог алата за ATC подршку)
FAT	Factory Acceptance Test (Пријем система у фабрици)
FIR	Flight Information Region (Област информисања о лету)
HUM	Human Resources (Ознака Службе за људске ресурсе)
IACA	International Air Carrier Association (Међународно удружење авио-превозилаца)
IATA	International Air Transport Association (Међународно удружење редовних авио-превозилаца у ваздушном саобраћају)
ICAO	International Civil Aviation Organization (Међународна организација за цивилно ваздухопловство)
IFR	Instrumental Flight Rules (Правила инструменталног летења)
ILS	Instrument Landing System (Систем слетања по инструментима)
ISO	International Organization for Standardization (Међународна организација за стандардизацију)
KZPS	Kontrola zracnega prometa Slovenije
LCIP	Local Convergence and Implementation Plan (Локални план конвергенције и имплементације)
LOC	Localizer (Локалајзер)
LSSIP	Local Single Sky Implementation Plan (Локални план имплементације јединственог неба)
Ltd	Limited Liability Company (Друштво са ограниченом одговорношћу)
MET	Meteorology or Meteorological (Метеорологија или метеоролошки)
NATA	National Air Traffic Agency Albania (Албанска национална агенција за контролу летења)
NAV	Navigation (Навигација)
NDB	Non Directional Radio Beacon (Неусмерени радиофар)
OCD	Operational Concept Document (Оперативни концепт 2011+)
OLDI	On-Line Data Interchange (Размена података на вези)
OMSN	Optical Multi-Service Node (Оптички мултисервисни чвор)
PANS OPS	Procedures for Air Navigation Services (Ваздухопловно-навигационе процедуре)
PC	Радарски систем
PSR	Primary Surveillance Radar (Примарни надзорни радар)

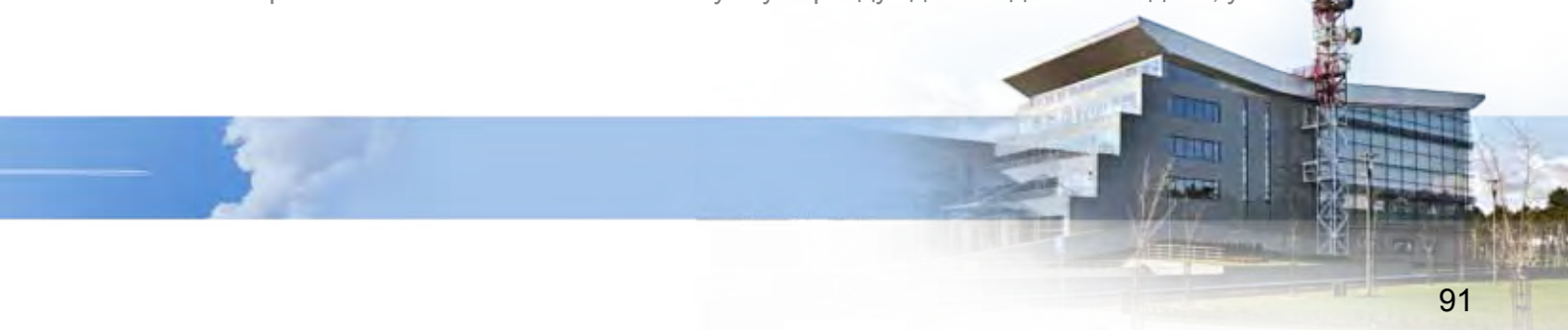
Ознаке и скраћенице

QMWG	Quality Management Workgroup
RMCD E	Radar Message Conversion & Distribution Equipment
RNDSG	Route Network Development Sub-Group (Подгрупа за развој рутне мреже)
RRR	Radar Data Recording & Replay System (Систем за снимање и репродуковање радарских података)
SAT	Site Acceptance Test (Пријем система на локацији)
SES	Single European Sky („Јединствено европско небо“)
SESAR	Single European Sky ATM Research (Истраживачки пројекат имплементације SES у ATM системе нове генерације)
SGS	Société Générale de Surveillance (Сертификациона кућа SGS)
SID	Standard Instrument Departure (Стандардно инструментално полетање)
SSR	Secondary Surveillance Radar (Секундарни надзорни радар)
STAR	Standard Terminal Arrival Route (Стандардна инструментална путања за слетање)
TRS	Time Reference Signal (Сигнал референтног времена)
TSA	Temporary Segregated Area (Привремено издвојена зона)
UHF	Ultra High Frequency (Ултрависока фреквенција)
USOAP	Universal Safety Oversight Audit Programme
UTP	Unit Training Plan (План обуке контролора летења)
VCS	Voice Communication System (Систем за гласовну комуникацију)
VFR	Visual Flight Rules (Правила визуелног летења)
VHF	Very High Frequency (Врло висока фреквенција)
VOIP	Voice over Internet Protocol (Пренос говора коришћењем интернета)
VOR	VHF Omnidirectional Radio Range (Свесмерни радио фар врло високе учестаности)
АКЛ	Аеродромска контрола летења
Д.О.О.	Друштво са ограниченом одговорношћу
ДЦВ	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
ЗРНС	Земаљска радио-навигациона средства
КиМ	Косово и Метохија
ТКЛ	Терминална контрола летења
ЦОКЛ	Центар обласне контроле летења

Табела 11: Ознаке и скраћенице

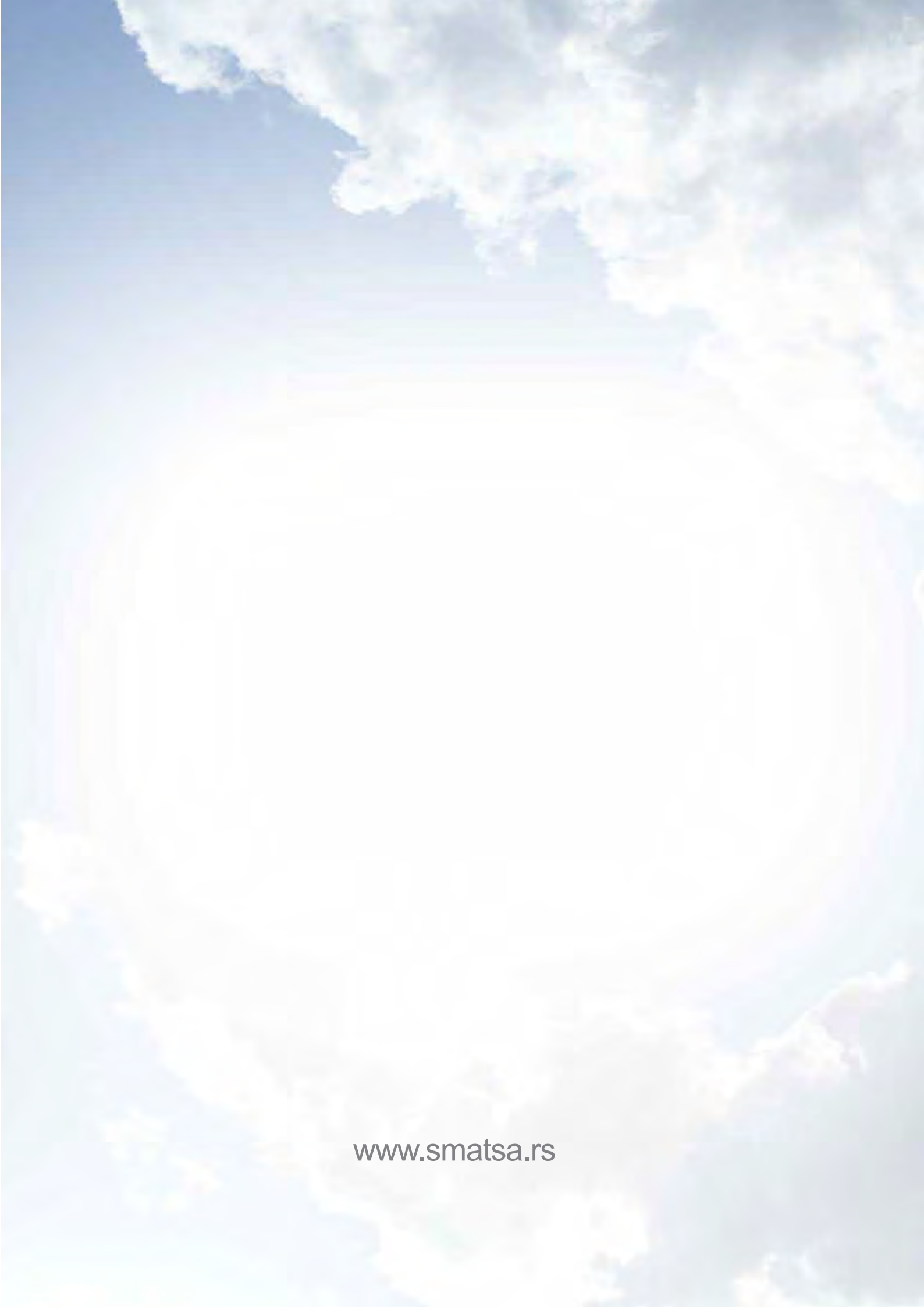
СПИСАК СЛИКА

Слика 1: ЦОКЛ Београд – број летова у периоду од 2003. до 2010. године	5
Слика 2: Уручење сертификата SES председнику Управног одбора КЛ д.о.о. Николи Станкову	9
Слика 3: Учесници састанка CANSO Quality Management Workgroup у Београду	10
Слика 4: Радионица “ATM Security Methods“	11
Слика 5: Уручење признања „Београдски победник“ - Бранислава Чулајевић, директорка ATM	12
Слика 6: Састанак поводом преузимања Пилотске академије у Вршцу	13
Слика 7: Европска конференција о безбедности управљања ваздушним саобраћајем	13
Слика 8: Унутрашњост нове зграде Центра контроле летења	14
Слика 9: Нова зграда Центра контроле летења	15
Слика 10: Оперативна сала у згради Центра контроле летења	16
Слика 11: Везе са државним институцијама	21
Слика 13: Шема организационе структуре КЛ д.о.о.	25
Слика 14: Авион за калибражу ЗРНС - Hawker Beechcraft King Air 350	38
Слика 15: Структура запослених према степену стручне спреме у 2010. години	43
Слика 16: Структура запослених према старости у 2010. години	43
Слика 17: Структура запослених према полу у 2010. години	44
Слика 18: Аеродроми и ваздушни простор у надлежности КЛ д.о.о.	53
Слика 19: ЦОКЛ Београд - број летова у периоду од 2003. до 2010. године	54
Слика 20: Прелети, међународна полетања/слетања и локални летови у 2010. години	55
Слика 21: Број летова по месецима у периоду од 2006. до 2010. године	55
Слика 22: Учешће појединих категорија летова у укупном саобраћају у 2010. години	56
Слика 23: Број летова по авио-компанијама у 2009. и 2010. години	56
Слика 24: Број полетања у терминалу по аеродромима у периоду од 2008. до 2010. године	57
Слика 25: Национална вредност јединице рутне накнаде у 2010. години по земљама	59
Слика 26: Број наплативих сервисних јединица у периоду од 2007. до 2010. године	60
Слика 27: Број озбиљних незгода на 100.000 операција	66
Слика 28: Број битних незгода на 100.000 операција	66
Слика 29: Број неовлашћених излазака на писту на 100.000 операција	67
Слика 30: Безбедносни индикатор за DPS	67
Слика 31: Безбедносни индикатор за SSR радарске станице	68
Слика 32: Безбедносни индикатор за PSR радарске станице	68
Слика 33: Просечан и највећи дневни број летова у периоду од 2007. до 2010. године	69
Слика 34: ЦОКЛ Београд – број IFR сати лета у периоду од 2007. до 2010. године	69
Слика 35: ЦОКЛ Београд – просечно време лета у периоду од 2007. до 2010. године	70
Слика 36: ATFM кашњења КЛ д.о.о. у периоду од 2007. до 2010. године	70
Слика 37: Национална вредност јединице рутне накнаде у периоду од 2007. до 2010. године, у ЕУП	71
Слика 38: Трошкови ATFM кашњења > 15 минута у периоду од 2007. до 2010. године, у ЕУП	71

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела 1: Кратак преглед финансијских података	1
Табела 2: ЦОКЛ Београд – број летова у 2009. и 2010. години	54
Табела 3: Број полетања у терминалу у периоду од 2008. до 2010. године	57
Табела 4: Реализоване инвестиције у 2010. години, у 000 РСД	75
Табела 5: Биланс успеха у периоду 2009-2010. у 000 РСД	78
Табела 6: Актива у периоду 2009-2010. у 000 РСД	80
Табела 7: Пасива у периоду 2009-2010. у 000 РСД	81
Табела 8: Извештај о токовима готовине у периоду 2009-2010. у 000 РСД	83
Табела 9: Основне стопе амортизације за нематеријална улагања	85
Табела 10: Основне стопе амортизације за некретнине, постројења и опрему	85
Табела 11: Ознаке и скраћенице	92

www.smatsa.rs